

שם ביה"ס:  
הגימנסיה העברית  
הרצליה

ישוב:  
תל אביב

תחום הדעת:  
מדעי החברה

מס' יחידות לימוד:  
5

סמל מוסד:  
540062

כותב/י התכנית:  
ד"ר רחל שאול  
ד"ר אדוה זלצר, ד"ר  
מאיה שיאון-צדקיהו

משרד החינוך  
המזכירות הפדגוגית  
אגף א' לפיתוח פדגוגי

תאריך אישור/עדכון  
יולי 2019

# יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי





הגימנסיה העברית "הרצליה"  
[www.gymnasia.co.il](http://www.gymnasia.co.il)

**יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי**

**תכנית לימודים ייחודית**

יולי 2019

## תוכן עניינים

4-3.....	מבוא.....
7-5.....	1. היסוד המארגן של התכנית .....
9-7.....	2. רציונל התכנית.....
10-9.....	3. ייחודיות התכנית.....
13-10.....	4. מספר יחידות הלימוד בתכנית.....
15-14.....	5. בית הספר, הרכב הכיתה והצוות.....
15.....	6. החברה וצרכיה.....
17-16.....	7. הרעיונות המרכזיים ונושאי ההוראה של התכנית.....
19-17.....	8. מטרות העל והמטרות האופרטיביות.....
24-19.....	9. דרכי הוראה – למידה – הערכה.....
61-25.....	10. טבלאות הקורסים.....
71-62.....	11. ביבליוגרפיה כללית.....
75-72.....	12. נספח 1 – עבודת חקר התנסותי.....
79-76.....	13. נספח 2 – מורי המגמה.....
81-80.....	14. נספח 3 – תכנית פעילויות חוץ-כיתתית לשנה"ל 2013-14.....

## תכנית לימודים ייחודית במדעי החברה

### בהיקף 5 יח"ל

#### מבוא

צריך לבנות על שם דר' הרצל שכונה גדולה עבריה, עיר עבריה. עיר שכל יושביה ידברו רק עברית... ובעיר העברית הזאת יכוננו על שם דר' הרצל בית ספר תיכון עברי... זה יהיה לעת עתה זכרון שיגשים את תוכניתו הלאומית של יוצר הציונות המדינית. (ההשקפה, ה', גיליון מח, 29.07.1904)

בשנת 1905, כשנה לאחר מותו של בנימין זאב הרצל ולאחר שהתפרסמה קריאה זו, הוגשם החזון עם יסודה של הגימנסיה העברית "הרצליה", שהייתה לבית הספר התיכון הראשון בעולם בו שימשה העברית כשפת הוראה. בימיה הראשונים פעלה הגימנסיה ביפו, אך ב-1909 עם הקמתה של אחוזת-בית, השכונה שגדלה והייתה לתל-אביב, הועבר בית הספר אל העיר העברית הראשונה. מאז ועד היום, מגשימה הגימנסיה העברית "הרצליה" את חזון המייסדים, ועושה ככל יכולתה על מנת לתרום לעיצובה ולטיפוחה של חברה ציונית ואוניברסאלית כאחד.

תכנית הלימודים **יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי** בהיקף חמש יח"ל לבגרות מבוססת על מגמה שפותחה בבית הספר בשנת 2010, בשם "דיפלומטיה ולימודים בינלאומיים" – שמטרתה הייתה "הכשרת דור חדש של אזרחים ישראלים בעלי ידע עולמי נרחב, הבנה מעמיקה של תהליכים אזוריים וגלובליים וכלים מעשיים להצלחה והובלה בסביבה גלובלית משתנה", והיא זו המהווה בסיס לתכנית החדשה המוצעת.

הצלחת מגמת הדיפלומטיה, כפי שניכר מהזמן הקצר בו היא פועלת, הוכיחה כי קיים צורך להרחיב ולהעמיק את המגמה לידי תכנית לימודים ייחודית שתזכה את התלמידים בבגרות 5 יחידות. אנו מאמינים כי מתן אישור לבגרות יסמן עבור התלמידים והוריהם את החשיבות הניתנת בבית ספרנו למדעי החברה באשר הם, ובעיקר לאור פיוחות מעמדם של אלה בחברה הישראלית בשנים האחרונות, בהשוואה לתכניות המקדמות לימוד טכנולוגי-מדעי. זאת מתוך הבנה עמוקה כי חברה שדואגת להפיץ וללמד לימודים הומאניים (או מה שמכונה "האמנויות החופשיות" Liberal Arts), תהיה חברה מוצלחת יותר גם במקצועות המדעיים, וודאי גם חברה חושבת, מעורבת ואכפתית.<sup>1</sup>

התכנית המוצעת מיועדת לתלמידי תיכון (י – י"ב) ומתאפיינת בגישה רב-תחומית ורב-תרבותית.

היסוד המארגן של תכנית הלימודים החדשה הוא חקר ולמידה של הפוליטיקה העולמית באמצעות בחינת תופעת הגלובליזציה והשלכותיה על המדינות השונות, עם דגש מיוחד על ישראל.

מדינת ישראל המבקשת להשתלב בעולם גלובלי רב-תרבותי, בתחומי הכלכלה, היחסים הבינלאומיים ומדיניות החוץ, מחויבת להכשיר דור חדש של אזרחים, בעלי ידע נרחב בנעשה בעולם. דור אזרחים שמסוגל להבין לעומק תהליכים אזוריים וגלובליים ואת האתגרים העולמיים הניצבים בפני המדינה.

תכנית הלימודים נענית לאתגרים בפניהם עומדת מדינת ישראל ושמה לה למטרה לטפח ולקדם אדם רחב אופקים וביקורתי, הבקיא בתרבותו שלו ופתוח לתרבויות העולם, סקרן, מעודכן ורגיש לזולת.

---

<sup>1</sup>Montas Roosevelt, "Thinking About the Good Life: Meanings and Challenges to the Humanities in the Academy", this paper is adapted from keynote address given at the "3+3+4 Symposia, 3rd Symposium: Core Curriculum", the University of Hong Kong, May 12, 2009.

כמו כן, התכנית תורמת להבנתם של התלמידים את יחסיה של ישראל עם שכנותיה ודרכי היישוב האפשריות של סכסוכיה המרכזיים בהקשר רחב יותר, כנדרש בזירה הבינלאומית כיום. יתרה מזאת, התכנית מחזקת את היסודות התרבותיים והחברתיים של מדינת ישראל אצל התלמיד בזכות היכרות זיקות הגומלין הקיימות בין התרבויות השונות.

התכנית המוצעת היא אפוא ייחודית במינה בארץ. תכניות הלימודים המעטות הקיימות במערכת החינוך העוסקות בתחום יחסים בינלאומיים נוטות להתמקד במקומי, היינו הציר המרכזי המוביל את הלימודים הוא ישראל במרכז, במרחב המזרח תיכוני ובנוסף, מדגישות את המדינה כשחקן מרכזי המעצב את היחסים הבינלאומיים. לעומתן, התכנית יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי בוחנת את הזירה הבינלאומית בכללותה תוך מתן דגש על לימוד והכרת האתגרים הגלובליים, חוצי גבולות לאומיים. בתכנית זו ישראל מוצבת בהקשר הבינלאומי ונבחנות דרכי פעולתה והתמודדותה עם האתגרים הבינלאומיים על הקשריהם השונים. בכך, אנו מאמינים כי תכנית לימודים ייחודית זו תורמת לעיצוב מנהיגות צעירה וערכית, בדומה לרבים מבוגרי הגימנסיה לאורך השנים שהיו למנהיגי הישוב והמדינה, אנשי רוח, מחנכים, מדענים, אמנים ועוד.

## **1. היסוד המארגן של התוכנית**

בסוף המאה ה-20 ובפתחה של המאה העשרים ואחת, העולם חווה תמורות חסרות תקדים. השינוי, בין אם כלכלי, פוליטי, חברתי, דמוגרפי, סביבתי, טכנולוגי או שילוב של כל אלה יחד, ייחודי בהיקפו הנרחב ובקצב התפתחותו המהיר. פוליטיקאים, מנהיגי אומות, חוקרים ואינטלקטואלים רבים מתארים את המציאות העכשווית כמציאות של "גלובליזציה"<sup>2</sup>. מציאות בה תהליכים כלכליים פוליטיים, רעיוניים ו-טכנולוגיים בעיקרם, חוצים גבולות טריטוריאליים-לאומיים וחודרים את מדינת הלאום. לחציית גבולות זו יש כמובן השלכות אדירות על החברה, התרבות, הכלכלה והפוליטיקה של כל אחת מהמדינות בנפרד ועל הקהילה הבינלאומית כולה.

גלובליזציה במשמעותה הרחבה מאתגרת את הזירה הבינלאומית בהאצת תופעות חוצות גבולות כגון הגירה, אורבניזציה, התפשטות והתרחבות של כלי תקשורת המונים בינלאומיים, בעיות איכות סביבה ואקלים, עוני, אי-שיוון ומחאות חברתיות חובקות עולם ועוד. תהליכים גלובליים, אם כן, משפיעים באופן משמעותי ביותר על המדינה ולא פעם גורמים לשחיקת סמכותה הלאומית בתחומים רבים. מנקודת מבט זו, תופעת הגלובליזציה נתפסת כתופעה שלילית המחלישה את המדינה ומוסדותיה ומערערת לא אחת את זהותה הלאומית. ואכן, לא מעט סתירות וניגודים מתגלים בין מגמות עולמיות למגמות מקומיות אשר יוצרים התנגדות, התכנסות בתוך המדינה במעטה של שייכות דתית, אתנית, גזעית ולאומית.

אך הבנת תופעת הגלובליזציה, כתופעה בינלאומית מרכזית ומורכבת, חורגת הרבה מעבר לקשר אומה-מערכת בינלאומית. שכן תופעה זו חולשת על מגוון רחב של שחקנים לא-מדינתיים בזירה הבינלאומית, בין היתר: ארגון על-לאומי (האיחוד האירופאי ובמידה מסוימת האו"ם), ארגונים ממשלתיים בינלאומיים (IGO's), ארגונים לא-ממשלתיים בינלאומיים (INGO's), ארגוני טרור, גופים כלכליים וחברות רב-לאומיות (Multinational Corporations). אי לכך, על מנת להבין את מערך הכוחות הסבוך והמרתק הזה, יש לבחון את טיב הזיקה שבין השחקן לבין המערכת הבינלאומית בה הוא מתנהל. שכן, הגלובליזציה והשלכותיה מצטיירות באופן שונה בהתאם למעמדו, מיקומו ותפקידו של שחקן נתון בזירה הבינלאומית. במילים אחרות, על מנת להיטיב להבין את העידן הגלובלי בו אנו

<sup>2</sup>Axford Barrie (1995 and 2013), Waters Malcolm (1995, 2001), Waterman Peter (1998, 2001), U. Beck and P. Camiller (2000), Scholte Jan Aart (2005).

ראה גם אוסף מאמרים בכתב העת פוליטיקה, גיליון 18, סתיו 2008.

חיים, את השלכותיו על חיינו האישיים והלאומיים כאחד, את האופק העתידי ההולך ומסתמן, יש להעמיק את הכרותנו עם השחקנים השונים, מדינתיים ולא מדינתיים כאחד. מכאן, שלימוד התפתחות היחסים הבינלאומיים של ישראל ושל שלל המדינות בעבר, בהווה ובעתיד מחייב הבנה מעמיקה של תופעת הגלובליזציה, שמשמשת לא רק כרקע בו מתנהלים השחקנים בזירה הבינלאומית אלא אף כזרז ומניע להתרחשויות שונות בזירה הבינלאומית.

#### המטרות הכלליות של התכנית נגזרות מן היסוד המארגן:

באמצעות הכרה והבנת הזירה בינלאומית והסדר הבינלאומי כיום, מתוודעים התלמידים לתופעות השונות המעצבות את פני הפוליטיקה הבינלאומית, ביניהם:

1. הבנת המשמעויות השונות הניתנות למושגים "גלובליזציה", "רגיונליזם", "סדר עולמי חדש במידע ובתקשורת", "מסחר בינלאומי" ועוד.
2. הכרת הסיבות שהפכו את תופעת הגלובליזציה לתחום מחקר משמעותי במסגרת יחסים בינלאומיים, בתחומים שונים ומגוונים (למשל כלכלה, מדע-המדינה).
3. למידת הביטויים השונים של תופעת הכפר הגלובלי על פני זירות גיאוגרפיות-פוליטיות-תרבותיות שונות, ביניהן: אירופה, צפון אמריקה, המזרח התיכון, מזרח ודרום אסיה ואפריקה.

#### שאלות מרכזיות שנגזרות מהיסוד המארגן ומנחות את התוכנית:

1. מי הם הכוחות המניעים את גלגלי הגלובליזציה?
2. מה הן הדילמות המוסריות, המשפטיות והחברתיות העומדות בפני הכפר הגלובלי? ובאילו אופנים מדינות שונות בוחרות להתמודד עימן?
3. מה יעלה בגורלה של המדינה בעולם בו "הגבולות" הולכים ומטשטשים? האם העתיד טומן בחובו צורות התארגנות קהילתיות וחברתיות שטרם הכרנו? מהן תגובות המדינה לתופעות הכפר הגלובלי?
4. "קללה או ברכה"? מי הם המרוויחים והמפסידים העיקריים מבולטות המימד הכלכלי ביחסים הבינלאומיים כיום? כיצד מחשבים את מאזן "רווח וההפסד" זה על פני מדינות, קהילות וארגונים שונים? וכיצד יחסי מדינות צפון-דרום מושפעים ממגמות כמו אינטגרציה אזורית ושילוב מסחרי?
5. לאן מועדות פניה של מדינת ישראל לנוכח האתגרים החדשים שהם תולדה ישירה מהכפר הגלובלי?
6. כיצד שחקנים (מדינתיים ולא מדינתיים) מתמודדים עם ומתנהלים עם סוגיות של ממשול גלובלי ושל ממשול אזורי ('regional and global governance').

## 2. רציונל התוכנית

היות ויחסים בינלאומיים הוא תחום מדעי רחב המשיק לשורה של דיסציפלינות רבות, ביניהן היסטוריה, מדעי המדינה, כלכלה, גיאוגרפיה, סוציולוגיה, משפטים, פסיכולוגיה ואסטרטגיה צבאית, לימוד וחקר הזירה הבינלאומית העכשווית על שלל תופעותיה, מתבצעים על פני שלושה צירים תוכניים מרכזיים:

"היסטוריה פוליטית", "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" ו"חברה ותרבות בעידן גלובלי". שלושת הצירים משלימים ומפרים אחד את השני וכל אחד בפני עצמו מהווה חטיבת לימוד, הכוללת אשכול שעורים המציגים סוגיות ונושאים מהיבטים שונים.

בניית תכנית הלימודים סביב שלוש חטיבות לימוד אלה מספקת עומק למידה היסטורית, עכשווי, מתודולוגי ובין תרבותי.

בעוד שציר הלימוד העיקרי של התכנית בנוי סביב חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" הפורש בפני התלמיד את עיקרי יסוד הלימוד של דיסציפלינת היחסים הבינלאומיים, לימוד החטיבות האחרות מרחיב, מעניק קונטקסט של זמן, מקום ומאזן את תובנות התלמיד לגבי הזירה הבינלאומית הנלמדת.

#### הקשר בין חטיבות הלימוד השונות:

ראשית, לימוד יחסים בינלאומיים מחייב הבנת תהליכים היסטוריים מוקדמים וקונטקסטים היסטוריים. לכן, חטיבת הקורסים ההיסטוריים נועדה לספק רקע זה, כהכנת התלמיד להתמודדות ולמידה עם הזירה הבינלאומית העכשווית. "היסטוריה פוליטית" אשר מאגדת בתוכה לימוד של ההיסטוריה של המזרח התיכון, אירופה וארה"ב מעניק כלי לתלמיד לניתוח תופעות בינלאומיות בקונטקסט של מקום וזמן ואף מאפשר לימוד השוואתי בין אזורים שונים בעולם.

שנית, חטיבת הלימוד הנוספת, "חברה ותרבות" משלימה, מרחיבה ומפרטת את הלימוד של היחסים הבינלאומיים ממבט מעמיק על תרבויות שונות. לא ניתן לנתק ניתוח מושגי יסוד בסיסיים ביחסים בינלאומיים כגון, תפיסות משבר, תהליכי קבלת החלטות, הגדרות יעדים, ניהול סכסוך, מלחמה ושלום ועוד, מהסביבה התרבותית הייחודית בה פועלים מקבלי ההחלטות. מכאן שחטיבת לימוד זו חיונית להקניית כלי ניתוח והבנה מאוזנת של היחסים הבינלאומיים באמצעות הבלטת ייחודיותו של מושא המחקר.

כמו כן, עקרון מוביל ומנחה את לימוד החטיבות, על שלל השעורים שלהן, הוא למידה ופיתוח של צורות חשיבה ביקורתיות. השילוב בין צורה (מתודות) ותוכן ייחודיים, מקנה לתלמידים את הידע והכלים הדרושים על מנת שיתפתחו לכדי אזרחים חושבים, בעלי תודעה וכישורים מתאימים למעורבות, נקיטת עמדה ופעילות חברתית.

#### חטיבות הלימוד:

##### **"היסטוריה פוליטית"**

חטיבה זו מעניקה רקע היסטורי, קונטקסטואלי מקיף אודות סוגיות ואירועים בזיקתם לפוליטיקה הבינלאומית באזורים שונים, ההכרחיים להבנת המציאות הבינלאומית העכשווית.

אשכול השעורים הכלולים בחטיבה זו הינו: מחשבה מדינית, היסטוריה פוליטית של המאות 19 ו-20 בו נלמדת ההיסטוריה של המזה"ת, של ארה"ב ושל אירופה.

##### **"יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה"**

חטיבה זו מקנה ידע לגבי יסודות התאורטיים של היחסים הבינלאומיים ומעמיקה את ההיכרות עם התפתחותה ופניה השונים של הדיפלומטיה העולמית. בחטיבה זו נלמדות ונבחנות סוגיות בינלאומיות מרכזיות שונות והשלכותיהן על הזירה הבינלאומית, תוך בחינת ההשפעות ההדדיות ביניהן. ניהול ויישוב סכסוכים בעבר ובהווה והשלכותיהם הפוליטיות, המשפטיות והחברתיות, משפט בינלאומי והאופנים בהם הוא פועל להגנה על זכויות אוניברסאליות, תקשורת בינלאומית והשפעתה על סדר היום העולמי-פוליטי, כלכלי, רעיוני ועוד.

כמו כן, חטיבה זו שמה דגש מרכזי על ההיבטים הכלכליים השונים בזירה הבינלאומית כיום. לגלובליזציה כלכלית ולתופעות נוספות כמו אינטגרציה כלכלית אזורית השפעות נרחבות על כלכלות לאומיות ועל הפוליטיקה הבינלאומית. התלמידים לומדים כיצד כלכלות לאומיות מתנהלות ומנוהלות בעידן בו חוקים, מוסדות ומשטרים בינלאומיים כלכליים מערערים את הסמכות הלאומית של המדינה.

אשכול השעורים כולל: מבוא ליחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים, משפט בינלאומי וזכויות אדם ומיקומה של התקשורת בעולם גלובלי. כמו כן, התלמידים לומדים למשל על האיחוד האירופי הממחיש תופעה פוליטית ייחודית בת זמנינו.

## "חברה ותרבות בעידן גלובלי"

חטיבה זו פורשת בפני התלמידים הן מאפיינים תרבותיים וחברתיים של אזורים שונים ברחבי העולם והן היבטים כלכליים, תרבותיים וחברתיים של תופעת הגלובליזציה.

התלמידים לומדים כיצד "הכפר הגלובלי" משפיע על תרבויות מקומיות וכיצד המדינות השונות מתמודדות עם תופעה זו. חטיבה זו שמה דגש על חברה ותרבות בישראל, במסגרתם התלמידים נחשפים להגדרות השונות ליהדות ולזהות יהודית בעולם בכלל ובארץ בפרט, ולזהויות הישראליות המרובות הקיימות.

בין השעורים הנלמדים בחטיבה זו נמנים: מי אנחנו? על זהויות ישראליות בעבר ובהווה, חברה ותרבות בעולם הערבי, ישראל במזרח התיכון ואפריקה: מסע ליבשת השכנה.

## 3. ייחודיות התוכנית

תכנית הלימודים המוצעת ייחודית במינה במערכת החינוך הישראלית, הן מבחינת תכני הלימוד והן מבחינת אופי וסגנון תהליך הלמידה.

במערכת החינוך הישראלית כיום קיימות מעט מאוד תוכניות לימוד העוסקות בתחום יחסים בינלאומיים. אלו הקיימות נוטות לרוב להתמקד במקומי, היינו, הציר המרכזי המוביל את הלימודים הוא ישראל במרכז, במרחב המזרח תיכוני. בנוסף, מדגישות תוכניות אלה את המדינה כשחקן המרכזי המעצב את היחסים הבינלאומיים.

תכנית הלימודים המוצעת ממקדת את עיקר הלימוד בזירה הבינלאומית ותופעות חוצות גבולות לאומיים (טרנס-לאומיים) המשפיעות על מדינות הלאום תוך יצירת הזדמנויות, אתגרים וקשיים רבים ומגוונים. בתוך כך, התלמידים לומדים את ועל ישראל כחלק מהזירה הבינלאומית והאזורית. ישראל משתלבת ומתמודדת עם זירה בינלאומית מורכבת ודינאמית.

תכנית ייחודית זו עונה על צרכיהם הייחודיים של בית הספר ותלמידיו. "הגימנסיה העברית הרצליה" נמצאת ופועלת בתל-אביב, עיר המנקזת לתוכה סוגיות ואתגרים חברתיים, תרבותיים, כלכליים ופוליטיים רבים שמקורם בתופעת הגלובליזציה. בתל-אביב, אולי יותר מכל עיר אחרת בישראל, פוגשים התושבים על בסיס יומיומי מהגרי עבודה, פליטים ומבקשי מקלט, לצד תיירים, אנשי עסקים, יוצרים ואומנים, ונציגים של ממשלות וארגונים בינלאומיים רבים. תאגידים עסקיים וארגונים בינלאומיים, NGO's, מכוני תרבות שונים וכדומה, פועלים בתוך ומתוך תל-אביב, ולהם השפעה עצומה על אופייה של העיר הן מבחינת ארגון ומימון פעילויות ואירועים תרבותיים, חברתיים ופוליטיים והן מבחינת האוכלוסייה המגוונת הבינלאומית המתגוררת ופועלת בעיר. התלמידים, אם כן, יוכלו באמצעות התוכנית להכיר טוב יותר לא רק את "העולם" במובן הרחב של המילה, אלא גם את העולם



במובנו האינטימי יותר, המייד, היומיומי. זוויות חדשות והיבטים מגוונים של העיר, הקהילה והבית בו הם גדלים ייחשפו בפניהם ויאפשרו להם להשתלב בהווה ובעתיד בפעילויות השונות במרחב הציבורי העירוני, מתוך מודעות גבוהה יותר להקשרים הבינלאומיים והרב-תרבותיים שלהם.

#### **4. מספר יחידות הלימוד בתוכנית**

התכנית מורכבת מ-450 שעות לימוד, במשך שלוש שנות לימוד, י'-י"ב (בחישוב 1 יח"ל = 90 שעות). חמש יחידות לימוד הבגרות בנויות סביב היסוד המארגן של התכנית, לימוד יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי באמצעות חטיבות הלימוד, "היסטוריה פוליטית", "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה", "חברה ותרבות בעידן גלובלי". פילוח יחידות הבגרות בקרב חטיבות הלימוד הוא פועל יוצא הן מהיקף ואופי הלמידה בכל אחת מחטיבות הלימוד, והן משילוב ולימוד השוואתי של החומרים הנלמדים. פירוט להלן:

**2 יח"ל – עוסקות בחלק מהשיעורים העיוניים של כיתות י' ו"א המעניקים ידע אודות מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים ותשתית היסטורית לגבי תהליכים ואירועים שעיצבו והשפיעו באופן משמעותי על הזירה הבינלאומית ותרמו להתהוותה כיום. בסוף כיתה י"א ייבחנו התלמידים בהיקף של שתי יחידות על חומרי הלימוד של השעורים: מושגי יסוד ביחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים ומחשבה פוליטית.**

**3 יח"ל – עוסקות בלימוד השעורים השונים שמרכיבים את חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" ו"חברה ותרבות", אשר לא נבחנו לבגרות בסוף כיתה י"א ונלמדים בי"א ובי"ב, הפורשים בפני התלמידים את הסוגיות הבינלאומיות המרכזיות בעידן גלובלי, על כל מורכבותן. שלוש יחידות הבגרות תסוכמנה באמצעות עבודת חקר-התנסות שתוגש על ידי התלמיד בסוף י"ב. עבודה זו מורכבת משני חלקים: עבודה בשטח – מעקב ותיעוד פעילות מעשית ועבודת מחקר עיונית על בסיס חומר הלימוד הרלוונטי לתחום הפעילות בשטח. העבודה העיונית תכלול גם פרק על למידה רפלקטיבית – תיעוד חוויית הלימוד במגמה ורפלקסיה על התהליך כולו. הכנת הפרק הרפלקטיבי תחל כבר בכיתה י' ותהא מעין תיעוד של "המסע הלימודי" שעבר התלמיד בשלוש שנות לימודיו באמצעות כתיבת יומן או פעילות יצירתית-אמנותית אחרת (צילום, ציור, אחר), תיעוד היכול לסייע לתלמיד בהבנת הדרך שעשה, מאיזו נקודה התחיל ולכן הגיע בסופו של התהליך.<sup>3</sup>**

#### **מבנה תכנית הלימודים:**

בשלב ראשון ללימודים, בכיתה י', התלמידים לומדים במקביל את יסודות התיאורטיים של היחסים הבינלאומיים בעידן הגלובלי, את המציאות ההיסטורית, שיעור חשיבה ביקורתית ושעור על זהויות, "מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה".

בשלב השני, כיתה י"א, התלמידים לומדים שעורים המעמיקים ומתמקדים בתהליכים וסוגיות של גלובליזציה, רגיונליזם המאפשרים ליישם את חומר הלימוד התיאורטי שנרכש בכיתה י'.

בשלב שלישי, כיתה י"ב, התלמידים ממשיכים ללמוד על הנושאים החשובים בהרחבה ומתנסים בעבודה מעשית וחקר עיוני.

<sup>3</sup> להרחבה בנושא עבודת חקר התנסותי ראו בהמשך ובנספח 1.

להלן סיכום פירוט תכנית הלימודים, על פי חטיבות לימוד ופירוט יחידות הלימוד ודרכי ההערכה,  
טבלאות  
2-1:

**פירוט תכנית הלימודים על פי חטיבות לימוד – טבלה 1**

חברה ותרבות		יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה		היסטוריה פוליטית		סה"כ שעות=450	
ש"ס	שם הקורס	ש"ס	שם הקורס	ש"ס <sup>4</sup>	שם הקורס	מחצית	שכבה
		יחסים בינלאומיים -30 ש"ס		מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה -30 ש"ס		א'	י' (שעות=120)
	חברה ותרבות בעולם הערבי - א' - 30 ש"ס			גלובליזציה - 30 ש"ס		ב'	
	אתגרי היום – סוגיות ביחסים בינלאומיים – 30 ש"ס	חברה ותרבות בעולם הערבי - ב' 30 ש"ס		תקשורת בינלאומית א' - 30 ש"ס		א'	י"א (שעות=180)
	אתגר י היום – סוגיות ביחסים בינלאומיים – 30 ש"ס	יישוב סכסוכים אקטיביזם - 30 ש"ס				ב'	
		משפט בינלאומי זכויות אדם - 30 ש"ס				ב'	
	עבודת חקר – 20 ש"ס	יישוב סכסוכים א' – 30 ש"ס		מחשבה מדינית – 30 ש"ס		א'	י"ב (שעות 120+30=150)
	סיורי תוקן והכנת עבודת החקר מול מנחה אישי 10 ש"ס	יישוב סכסוכים ב' – 30 ש"ס		תקשורת בינלאומית ב' - 30 ש"ס		ב'	

<sup>4</sup> הקורסים בתוכנית ניתנים במתכונת סימסטריאלית – ש"ס=שעות סימסטריאליות, בחישוב של 6 ש"ס=1 יחידת לימוד.

**פירוט יחידות הלימוד ודרכי ההערכה – טבלה 2**

<b>כיתה</b>	<b>נושאי לימוד</b>	<b>שעות לימוד</b>	<b>יח"ל</b>	<b>דרך הערכה ומועדה</b>
י"א ו-י"ב	יחב"ל, גלובליזציה, , יישוב סכסוכים א' וב' ותנועות מחתרת	12 ש"ס (180 שעות)	2	תלקיט אתגרי היום במשך כיתה י"א
י"א ו-י"ב	חטיבת הלימוד "יחב"ל" ו"חברה ותרבות"	16 ש"ס (270 שעות)	3	עבודת חקר התנסותי, העבודה תוגש בסוף י"ב. מורכבת מ:
			40%	עבודה מעשית
			60%	חקר עיוני

ציון העבודה המעשית והחקר העיוני מהווה 70% מציון השנתי בכיתה י"ב. הרכב ציון העבודה המעשית להלן:

עבודה מעשית (40%): הציון כולל השתתפות פעילה בארגון, הגשת מסמך ניתוח מבנה הארגון, דו"ח השתתפות בפעילות הארגון, ביצוע תוצר מוחשי בעקבות העבודה המעשית.

עבודת חקר עיונית (60%): הציון כולל הגשת עבודת חקר עיונית ובתוכה פרק רפלקטיבי המתעד את החוויות האישיות מתהליך הלמידה כלומר, מה תלמידים למדו על עצמם באמצעות העבודה המעשית והעמקתה בעבודת חקר.

ציוני שלושת השעורים הנלמדים בי"ב ("תנועות מחתרת", "תקשורת", "יישוב סכסוכים"), יהוו 30% מהציון השנתי בכיתה י"ב.

## 5. בית הספר, הרכב הכיתה והצוות

### בית הספר ופרופיל התלמידים

הגימנסיה העברית "הרצליה" היא בית ספר על יסודי שש-שנתי בו לומדים כיום כאלפי תלמידים ומלמדים כמאתיים מורים. כחלק מתפיסת עולם של פלורליזם, פתיחות וסובלנות, מקדם בית הספר את שילובם של תלמידים המגיעים מרמות סוציו-אקונומיות שונות, מכל רחבי העיר תל-אביב-יפו ואף ממקומות שונים בארץ. ואכן בפועל, מספר התלמידים המגיעים מדרום העיר קרוב לחמישים אחוז מכלל תלמידי בית הספר. כמו כן, יש לציין כי בית הספר חלוץ בתחום ההתנדבות ומעודד מעורבות חברתית ומחויבות אישית של התלמידים. לאור האמור, תכנית הלימודים יחסים בינלאומיים בעידן הגלובלי מבטאת את חזון בית הספר לפתיחות, סובלנות ושיתוף ידע באשר הוא, ללא סייג של גזע, דת או לאום.

פרופיל תלמידי התוכנית מתאפיין בבני נוער בעלי רצון ללמידה, סקרניים ונכונים להשקיע. מיון וקבלת תלמידים לתוכנית הם על בסיס ראיון אישי. כמו כן, נדרשת אנגלית ברמת חמש יחידות.

### צוות ההוראה

צוות ההוראה כולל אנשי אקדמיה ומורים מבית הספר, בעלי ידע נרחב וניסיון הוראה מוכח. אנשי מקצוע שונים מגויסים מעת לעת לתמוך בפעילות חוץ כיתתית כמו מתן סדנאות, סיורים לימודיים ועוד.

### כותבי התכנית ומפתחיה

כותבי התכנית הנם אנשי אקדמיה, מומחים בתחומי דעת שונים כגון, יחסים בינלאומיים, היסטוריה, מדעי המדינה, המזרח התיכון, אירופה. אלו זוכים לגיבוי מצוות ההוראה ומורי בית הספר בהכנת התכנית והתאמתה ליכולות ולצרכי התלמידים, מתוך היכרותם הנרחבת אתם.

מפתחת התכנית, ד"ר רחל שאול. צוות כותבי התכנית: ד"ר רחל שאול, ד"ר אדוה זלצר וד"ר מאיה שיאון-צדקיהו.

## 6. החברה וצרכיה

תכנית הלימודים מבוצעת במסגרת בית הספר והקהילה. המטרה היא להסתייע במשאבי הקהילה לקידום ופיתוח התוכנית ובמקביל לתרום לקהילה. כך למשל בעזרת המוסדות להשכלה גבוהה או משלבים סטודנטים לתואר ראשון ושני מהחוגים הרלוונטיים, שיעשירו את חווית הלימוד על ידי עריכת פעילויות ייחודיות בנושאים הנלמדים. כבר בשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ד, רועי שניר, תלמיד תואר ראשון מאוניברסיטת תל-אביב, המשמש כיו"ר מועדון מודל האו"ם של אוניברסיטת תל

אביב ויו"ר התאחדות מועדוני מודל האו"ם בישראל, מעביר לתלמידי כיתות י' ו"א שיעור מודל האו"ם (Model United Nations)<sup>5</sup>.

כמו כן, התרומה לקהילה תעשה באמצעות שילוב פרויקטים של "מחויבות אישית" (כנדרש בכיתה י'), כדוגמת: פעילות סיוע לאוכלוסיית הפליטים בדרום-תל-אביב כחלק ממסגרת השיעור "אפריקה, מסע אל היבשת השכנה" ו"משפט בינלאומי"; סיוע וליווי קשישים בבתיאם ובבתי-אבות, כחלק מלימוד סוגיית הארכת תוחלת החיים והשלכותיה על מדיניות ההגירה והכלכלה במסגרת השיעורים העוסקים בגלובליזציה. בנוסף, ייצאו תלמידי התוכנית לימי עיון והעשרה יחד עם בני גילם בבתי ספר בפריפריה ויקיימו עמם דיונים על התכנים בהם עוסקת המגמה.

## **7. הרעיונות המרכזיים ונושאי ההוראה של התוכנית**

הרעיון המרכזי בתוכנית לימודים זו הוא תופעת הגלובליזציה. תופעת הגלובליזציה נידונה בהקשריה ההיסטוריים והעכשוויים תוך בחינת הסיבות לתופעה, המגמות המניעות אותה, השלכותיה וכיווני התפתחותה. בין תכני ההוראה המרכזיים בתוכנית הנגזרים מרעיון מרכזי זה נמנים הנושאים הבאים:

1. גלובליזציה, מושגים מרכזיים וגישות: גלובליזציה כתהליך היסטורי או תופעה חברתית, פוליטית עכשווית? גלובליזציה כשינוי בסדר מרחבי, המשמעות הפוליטית של דה-טריטוריליזציה. מיהם השחקנים הראשיים בכפר הגלובלי ומהם יחסי הכוחות ביניהם?
2. גלובליזציה, מדינת הלאום, לאומיות ומושג הריבונות: נבחנים יחסי הגומלין וההשפעות שיש לגלובליזציה עם המדינה, סמכותה וטיב משטרה. נבדק הקשר שבין גלובליזציה לדמוקרטיה מחד ושימור משטרים אוטוריטרים מאידך.
3. גלובליזציה כלכלית והמערכת הפוליטית הבינלאומית: כיצד משטרים, ארגונים ושחקנים לא-מדינתיים בינלאומיים כלכליים חובקי עולם (כדוגמת תאגידים רב-לאומיים, ארגון הסחר העולמי ועוד) משפיעים על המדינה ותפקודה. בהקשר זה, נידונים ההבדלים שבין מדינות מפותחות למתפתחות.
4. סוגיות גלובליות, חוצות גבולות לאומיים: כדוגמת הגירה ואזרחות, עוני-רעב, מגפות, בעיות סביבה ואקלים, זכויות אדם ואתיקה בינלאומית, יחסי צפון-דרום. מה הן דרכי ההתמודדות עימן, כיצד סוגיות אלו מטופלות? ומה השלכותיהן על פני זמן בהיבטים שונים (חברתיים, כלכליים, פוליטיים, ביטחוניים)?
5. גלובליזציה ותרבות: מהם המאפיינים של "החברה האזרחית הגלובלית"? את מי היא מייצגת ואילו ערכים היא מקדמת? האם קיימת זהות גלובלית?
6. מימשול גלובלי: כיצד העלייה בחשיבותם ובמערבותם של מוסדות ומשטרים בינלאומיים משפיעה על היווצרותם של סוגים חדשים של שיתוף פעולה?
7. גלובליזציה, מלחמה ושלום: כיצד בעידן הגלובלי בו לכלכלה, לטכנולוגיה ולמידע חשיבות לא פחותה לעומת כוח פיזי-צבאי מוגדרים מחדש מושגים כגון עצמה, בטחון לאומי ומלחמה?

<sup>5</sup> פירוט נוסף לגבי פעילות ולמידה באמצעות מודל או"ם, ראו סעיף 10, דרך ההוראה, למידה חווייתית.

בנוסף לנושאי ההוראה הללו, התוכנית מעודדת שיתוף פעולה בית ספרי עם "מקצועות הליבה הרגילים" הנלמדים בתיכון. תלמידים מקבלים הרחבה ועיבוי של תכנים הנלמדים במקצועות כמו היסטוריה, ספרות, גיאוגרפיה ואזרחות, זאת בתאום עם מורי התוכנית.

כמו כן, אנו ממליצים לתלמידים הלומדים את התוכנית ללמוד היסטוריה כמקצוע מוגבר לבגרות (5 יח'). לימוד היסטוריה מורחב מקנה עוגן משמעותי לביסוס הידע הנרכש בתוכנית ואף משלים אותה.

## **8. מטרת העל והמטרות האופרטיביות**

התוכנית פועלת לקידום לימודי מדעי החברה והרוח בישראל על מנת לטפח דור חדש של אזרחים מודעים ומעורבים בזירות החברתיות, הפוליטיות והכלכליות השונות. במרכז התוכנית יעדים השכלתיים וערכיים.

### **מטרות קוגניטיביות**

1. לפתוח צוהר אל העולם הרחב על מנת להכשיר דור אזרחים ישראליים בעלי ידע נרחב בנעשה בעולם והבנה מעמיקה של תהליכים אזוריים וגלובליים.
2. להעשיר, להרחיב ולהעמיק את התשתית האינטלקטואלית והתרבותית של התלמידים באמצעות הקניית מערכות מושגים ומתודולוגיות בתחומי הדעת של מדעי החברה והרוח.
3. לפתח ולטפח "ארגז כלים" בתחום מדעי החברה והרוח שיאפשר יכולת ניתוח, הבנה של תהליכים מורכבים ומערכתיים וחשיבה ביקורתית.
4. לפתח יכולת חשיבה וניתוח השוואתי במסגרת תכנית שהיא רב-תרבותית, המפתחת חשיבה ביקורתית ויצירתית. התלמידים ילמדו ויוכשרו "לשאל", "לנייד" ו"להתאים" מחשבות, רעיונות ופתרונות מתרבויות וקונטקסטים שונים על-מנת לספק פתרונות לצרכים מקומיים ולבעיות המאפיינות את האזור.
5. להכיר את התרבות, ההיסטוריה והחברה שלנו באמצעות הכרת התרבות, ההיסטוריה והחברה של ה"אחר" שעמו ולצדו אנחנו חיים.

### **מטרות ערכיות**

1. לטפח בוגר מודע ומעורב, המבין שמימוש חייו כאזרח הארץ והעולם מחייב את לימוד מחוזותינו בזיקה לעולם הגדול. אנו מאמינים כי הלכה למעשה, התוכנית תכשיר דור אזרחים פתוח לעולם, סובלני ונאור.
2. התוכנית שואפת לשילוב התלמידים בעשייה ציבורית ובמנהיגות הארצית.
3. התוכנית שואפת לתרום לקהילה באמצעות פרויקט "תלמידים למען תלמידים". תלמידי התוכנית יבקרו בבתי ספר שונים במרכז ובפריפריה שם יציגו את עבודות הגמר שלהם. בכך ישתפו תלמידים אחרים בתוצר הידע שצברו ויעוררו נושאים לדיון ולמידה של נושאים אשר אינם מטופלים בבתי ספר אלה.

## מטרות רגשיות

1. התלמיד יפתח מודעות לדפוסי חיים ותרבויות אחרות. במהלך תקופת הלימוד ייחשפו התלמידים לתרבותיות שונות ומגוונות, מתוך תפיסה הרואה בהיכרות האחר תנאי הכרחי לחברה סובלנית ופולורליסטית.
2. לצד הרחבת אופקיהם של התלמידים בכל הנוגע לחברות ולתרבויות ברחבי העולם, תועמק היכרותו עם תרבותו שלו. אנו רואים חשיבות עליונה בחשיפתם של התלמידים לריבוי התרבויות והזהויות הישראליות והיהודיות, היוצרים את המרקם העשיר והמרתק של החברה הישראלית. הכרות זו תסייע לתלמידים בתהליך גיבוש זהותם העצמית, שבעיצומו הם נמצאים בשלב זה של חייהם, ותיצור אצלם את הפתיחות והסובלנות ל"אחר" החיוניים לחברה דמוקרטית וצודקת.
3. מגוון הפעילויות החווייתיות שילוו את תכנית הלימודים ורוחב היריעה הנושאת יפתחו אצל התלמידים את אהבת הלימוד והדעת ויעוררו את סקרנותו להמשיך ולהעמיק באופן עצמאי ובמסגרות אחרות את ידיעותיו והשכלתו, בתקווה כי עולם מדעי הרוח והחברה שייחשף בפניהם יקסום להם ויוביל אותם בהמשך דרכם אל הפקולטות הללו כחלק מההשכלה הגבוהה שירכשו.
4. פיתוח תודעה אזרחית ונכונות למעורבות ולתרומה חברתית. ההיכרות העמוקה של התלמידים עם הסביבה הפוליטית, הכלכלית, החברתית והתרבותית שבתוכה הם חיים, בן במובן המקומי והן במובן הגלובלי, מטרתה לעורר בהם את הצורך ליטול חלק ולהשפיע על עיצוב החברה העתידית.

## מטרות בתחום הכישורים והמיומנויות

1. התוכנית מעודדת הפריה הדדית של רעיונות בסביבה שיתופית. היות והתוכנית משלבת לימוד עיוני ומעשי, בתום שלוש שנות לימוד ייצאו התלמידים מצוידים במיומנויות כגון: יכולת ותרבות דיון (רטוריקה ודבייט); ניתוח ביקורתי של המידע האקטואלי המופץ במדיה הכתובה והאלקטרונית; כלים ללימוד עצמאי; וביטחון עצמי ביכולתם להבין את העולם, לשאול שאלות ולחפש אחר תשובות.
2. טיפוח וחזוק יסודות הקריאה והכתיבה המדעית-מחקרית, על מנת לפתח יכולות הבעה בכתב ובעל פה.
3. חשיבה מערכתית אודות מצבים מורכבים (ביחסים בינלאומיים).

## 9. דרכי הוראה – למידה – הערכה

### דרכי הוראה ולמידה

תכנית הלימודים בנויה באופן מדורג הן מבחינה אקדמית והן מבחינה רגשית. הדרגתיות הלמידה מבחינה אקדמית באה לידי ביטוי בכך שבשנתיים הראשונות ללימודים, רוכשים התלמידים את הידע הבסיסי, היינו מושגי היסוד של הדיסציפלינות השונות (יחסים בינלאומיים, משפטים, כלכלה, היסטוריה ופילוסופיה). בשנתיים אלה מכירים התלמידים תיאוריות וגישות שונות

המתחרות בהסבר מורכבות המערכת הגלובלית העכשווית<sup>6</sup>. כך נחשף בפני התלמידים הפולמוס המחקרי הקיים והפרספקטיבות השונות באמצעות ניתן לנסות ולהבין את המציאות הבינלאומית המורכבת. אחת התובנות שעולה מחוויה לימודית זו, הבסיסית לכל חשיבה ביקורתית, היא כי השימוש בתיאוריה מסוימת או בגישה ספציפית קובע במידה רבה את מסקנות המחקר.

הדרגתיות הלמידה מבחינה רגשית באה לידי ביטוי בלמידת הקרוב לפני שמתמודדים עם למידת האחר, הרחוק והלא מוכר. התלמידים לומדים תחילה על סביבתם התרבותית הקרובה, על מגוון פניה ורק לאחר מכן ילמדו על תרבויות רחוקות. הדרגתיות זו מאפשרת למידה רפלקסיבית באמצעותה התלמיד מחדד ומגבש את זהותו עצמית תוך התבוננות בתרבות האחרת, וכך גם חומר הלימוד יתקשר לחוויית החיים האישית של כל תלמיד ותלמידה. אנו מאמינים שלימוד המעורר רגשות הוא תהליך עמוק יותר ובעל משמעות רבה יותר לתלמיד.

דרכי ההוראה של התוכנית מגוונים מאוד, מלמידה עיונית דרך למידה חווייתית ועד למחקר התנסותי משותף ואישי, זאת במטרה להעשיר את השכלת התלמידים ולספק להם כלים לחשיבה ביקורתית.

### הוראה – למידה - חווייתית

הלימוד החווייתי באמצעות שימוש נרחב בכלים בכיתה ומחוץ לכותלי בית הספר להמחשת חומר לימודי עיוני, מורכב מעבודת חקר התנסותי ופעילויות לימודיות מעשירות.

**עבודת חקר התנסותי:**<sup>7</sup> תכנית הלימודים המוצעת שמה דגש מיוחד על למידה מתוך התנסות ישירה ומעשית. למידה מתוך תהליך, לאורך זמן, המאפשר הפנמה מדורגת של ידע, הבנייתו תוך רפלקסיה מתמשכת. תהליך לימוד החושף את התלמיד בפני הצורך לשאול שאלות, להתמודד עם תשובות שאינן חד משמעיות או נעדרות. למימוש יעד זה, תכנית הלימודים מציגה את "עבודת חקר התנסותי" על ידי תלמידי י"ב בצמוד לאחד השעורים הכלולים בחטיבת הלימוד "דיפלומטיה ויישוב סכסוכים".<sup>8</sup>

במסגרת "עבודת חקר התנסותי" התלמידים משתלבים בארגונים בינלאומיים בעלי נציגות בישראל (כגון: קרן "פרידריך אברט", קרן "פרידריך נאומן", קרן "קונראד אדנאואר", מכוני התרבות כמו מכון גתה, המועצה הבריטית, מכון רומאן גארי, סרוונטו), בארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים (INGO's), במשלחות הדיפלומטיות המוצבות בישראל (שגרירויות, קונסוליות, מחלקות תרבות), ברשתות תקשורת זרות בארץ או חברות היי-טק מובילות בארץ ובעלות פעילות כלכלית בחו"ל.

באמצעות ההתנסות המעשית התלמידים חשים באופן בלתי אמצעי כיצד מתבצעת האינטראקציה בין החברה הישראלית לבין שחקנים בינלאומיים אחרים ובצורה כזו מכירים אלטרנטיבות שונות של הידברות ושיתוף פעולה, אותם ניתן ליישם אל מול מגזרים שונים בחברה הישראלית שלרוב אינם באים במגע. בכך עבודת חקר מקדמת ערכים כמו צדק, חירות וסולידריות ישראלית ועולמית על-ידי העמקת ההיכרות עם "האחר" ועידוד לפתיחות תרבותית ורעיונית.

### **פעילויות חווייתיות להמחשת חומר הלימוד העיוני<sup>9</sup>**

1. **מפגשים שונים עם בוגרי תכנית ארסמוס**, בוגרי התיכונים הבינלאומיים, אנשי מקצוע במכוני מחקר רלוונטיים, צעירים מחו"ל הנמצאים בארץ ובני-נוער ערביים-ישראלים ומהפריפריה.

<sup>6</sup> בין השיעורים הנלמדים בהקשר זה ניתן למצוא: "יחסים בינלאומיים", "גלובליזציה", "מחשבה מדינית", "חשיבה ביקורתית ומתודולוגיה" ו"יישוב סכסוכים".

<sup>7</sup> לפירוט נרחב לגבי האפשרויות השונות של עבודת חקר התנסותי, ראו נספח 1.

<sup>8</sup> עבודה מעשית זו תתחיל, בתום כיתה י"א (תלמידים המעוניינים יוכלו להתחיל את ההתנסות בשטח במהלך חופשת הקיץ או בתחילת כיתה י"ב). במקביל תקופת ההתנסות בשטח ולאחריה, התלמידים יכתבו עבודת חקר שתוגש בתום שנת הלימודים ותוצג בפני הכיתה, הורי התלמידים וכלל השכבה.

<sup>9</sup> הרחבה ופירוט בנוגע לפעילות מסוג זה לשנת הלימודים הנוכחית, תשע"ד, ראו נספח 3.



2. סורים לימודיים בארץ במשרד החוץ, בגופים בינלאומיים הפועלים בישראל (שגרירויות, ארגוני חברה אזרחיים בינלאומיים, תקשורת זרה ואחרים).
3. סדנאות לרכישת כלים וכישורים בתחומים מגוונים כדוגמת מדיה חדשה ושינוי חברתי, ניהול ומנהיגות, הנחיית קבוצות, חשיבה אסטרטגית, רטוריקה ודבייט.
4. יישום מודלים לימודיים כגון, מודל או"ם (Model UN). מודל או"ם הוא פעילות ייחודית בה הופכים התלמידים ל"שגרירים" של מדינות במשחקי סימולציה של דיוני או"ם, על ועידות הארגון השונות (מועצת הביטחון, זכויות אדם, סכסוכים טריטוריאליים, פירוק נשק, סביבה ושיתוף אזורי). התלמידים לומדים על ארגון האומות המאוחדות ועל מוסדותיו השונים, נחשפים לנושאים הנמצאים על סדר היום של הקהילה הבינלאומית, מפתחים יכולות מחקר, ניסוח וכתובה משפטית ורוכשים מיומנויות במשא ומתן דיפלומטי. באמצעות פעילות חווייתית זו נחשפים התלמידים למורכבות של קבלת החלטות ומדיניות חוץ הלוקחת בחשבון את הדינאמיקות של הפוליטיקה הפנימית והבינלאומית. תלמידי התוכנית, כיתות י' ו-י"א, מקבלים שיעור מודל או"ם, שיעור אקדמי חווייתי המשלים ומעשיר את הלמידה של הקורס יחסים בינלאומיים הנלמד בתוכנית. שיעור מודל או"ם ניתן במטרה להכין את התלמידים לקראת שיא פעילות למידה בנושא זו אשר מתרחשת מדי שנה בכנס TIMEMUN בבית הספר האמריקאי שבאבן יהודה. תלמידי התוכנית משתתפים בשלושת ימי הכנס, שם יפגשו תלמידים מרחבי הארץ ויערכו סימולציות או"ם בנושאים אקטואליים.
5. סורים לימודיים בחו"ל באמצעות המועצה לחילופי נוער וצעירים, תכנית היורומד, קרן אנה לינד לדיאלוג ים-תיכוני ובתי ספר זרים עם מגמות לימוד דומות. למידה באמצעות סורים מסוג זה החלה עם הקמת המגמה "דיפלומטיה ולימודים בינלאומיים" שפעלה בשנתים האחרונות בבית הספר. תלמידי כיתות י' ו-י"א במגמה זו קיימו ביקור לימודי בקפריסין בשנת תשע"ב, 2011-12, בשיתוף אחד מבתי הספר המקומיים. הביקור עמד בסימן למידה על רב-תרבותיות ועל יישוב סכסוכים. התלמידים סיירו באתרים מרכזיים והיסטוריים בקפריסין, קיימו פגישות עם גורמים רשמיים (כולל במשרד החוץ), ביקרו בבית ספר מקומי ופגשו תלמידים בני גילם. לאחר שובם ארצה נפגשו התלמידים עם הנציג של החלק התורכי של האי בישראל כדי לשמוע גם את הפרספקטיבה של הצד השני לסכסוך. הביקור אפשר לתלמידים לבחון בשטח את הידע והכלים שצברו בקורסים על תורכיה ועל יישוב סכסוכים. בשנת לימודים תשע"ג, 2012-13, תלמידי י"א ו-י"ב קיימו סיור לימודים בבריסל, בירת האיחוד האירופי. התלמידים נפגשו עם פקידים ודיפלומטים במוסדות האיחוד השונים כגון הנציבות, הפרלמנט האירופי ושרות החוץ האירופי, וכן עם עובדת בכירה בארגון נאט"ו. סיור הלימודים לבריסל נועד להסביר לתלמידים כיצד פועל ומתפקד האיחוד האירופי דרך חוויה ויזואלית, רגשית, אינטלקטואלית וחברתית. הביקור ברובע האירופי בבריסל על מוסדותיו השונים, המפגש והשיחה עם אנשים העובדים בהם, היכולת לשאול שאלות ולחוש באופן אישי את האווירה בה כל מוסד מתנהל ואת היחסים בין המוסדות השונים הייתה חוויה לימודית ממדרגה ראשונה, שהצליחה להמחיש כיצד האיחוד האירופי מתנהל ומקבל החלטות.
6. בשנת הלימודים, תשע"ד, תלמידי התוכנית, כיתה י"א, יצאו לסיור לימודי בבריסל לאחר שילמדו את הקורס, "היסטוריה ופוליטיקה של אירופה".

### דרכי הערכה

היות והתוכנית המוצעת מורכבת מדרכי הוראה בשיטות מגוונות, כפי שפורטו קודם לכן, דרכי ההערכה גם הן מגוונות ואלטרנטיביות. דרכי הערכה קונבנציונליות שהן בעיקרן מבחנים, בחנים, הכנת שיעורי בית והשתתפות פעילה בכיתה ישולבו עם דרכי הערכה נוספות, כגון: הגשת דוחות

ומסמכים, השתתפות התלמידים במשחק סימולציה, מצגות בכיתה, קריאת עיתונות זרה בעברית או מתורגמת מעיתונים מקומיים או מחו"ל (The Economist, Herald Tribune ועוד).

הערכה תינתן גם לפעילות בית ספרית המציגה חלק מתכני הלימוד של התוכנית בפני כלל תלמידי בית הספר, כמו גם בפני תלמידים מבתי ספר אחרים בארץ.

במסגרת השיעור "מי אנחנו? זהויות ישראלית בעבר ובהווה" ייערך ערב בהשתתפות ההורים בו יציגו התלמידים בהתאם לנטיית נפשם: יצירות אמנות, גיליון מיוחד של מאמרים פרי-עטם וייערך פנאל (נוסח כנס מחקרי) עבודתם שיעסקו בריבוי הזהויות בישראל. הגיליון יחולק לשאר בית-הספר והתערוכה תהיה זמינה אף היא.

## הערכת יחידות הבגרות

הערכת יחידות הבגרות תעשנה באמצעות שני כלים:

מבחני סוף הקורסים (היקף 2 יח"ל) – התלמידים ייבחנו בסוף כל קורס על ידי תלמידי אתגרי היום. המבחנים יתמקדו סביב ניתוח תהליכים היסטוריים בעלי זיקה משותפת על פני הקשרים פוליטיים-גיאוגרפיים שונים (ארה"ב, מזרח אסיה, אירופה ומזרח התיכון) ואלה יספקו קונטקסט ליישום וניתוח מושגי היסוד שנלמדו בקורסים יחסים בינלאומיים, גלובליזציה, ניהול ויישוב סכסוכים, תקשורת, מחשבה פוליטית ועוד. מטרת המבחנים ועבודות לבחון את יכולת הניתוח וההבנה של תהליכי רחב ויישום מושגי יסוד תאורטיים. מבחנים אלו מהווים בסיס מקדים וחשוב המכין את התלמיד ללמידה אודות סוגיות מורכבות נוספות בזירה הבינלאומית כגון, משפט בינלאומי, הגירה ופליטות, תקשורת בינלאומית, כלכלה בינלאומית, ועוד.

עבודת חקר-התנסות (בהיקף 3 יח"ל) – נועדה לקדם חינוך לחשיבה. מטרתה לטפח בקרב התלמידים כישורי חשיבה וקריאה, שיאפשרו הבניית ידע חדש תוך הפעלת חשיבה ביקורתית ויצירתית.

עבודת החקר מתחילה בעקבות עבודה מעשית של התלמיד במהלך כיתה י"א, בצמוד לאחד השעורים אותו למד או לומד מתוך חטיבת הלימוד "יחסים בינלאומיים ודיפלומטיה" במהלך שלוש שנות הלימוד של התוכנית. הנושא הספציפי של העבודה המעשית ייבחר על ידי התלמיד שילווה בהנחיית מורה השיעור במהלך כל השנה. עבודת החקר עולה ונוצרת מתוך עבודת התלמיד בשטח. במקביל תקופת ההתנסות בשטח ואחריה, התלמיד כותב עבודת חקר המעמיקה ומרחיבה את הידיעות שליקט ממקור ראשון. בעבודת החקר התלמיד מנסח שאלת מחקר, טיעונים על סמך איתור מקורות מידע עיוניים, בשילוב עם המידע שצבר ממקור ראשון. למידה מסוג זה מקנה לתלמיד כלים להסקת מסקנות ועמדות עצמאיות גם בנושאים שנידונים בספרות המקצועית, ומפתחת יכולת ניתוח אינטגרטיבית וביקורתית. כמו כן, התלמיד רוכש מיומנות כתיבה והבעה. עבודת החקר ההתנסותי מלווה ומורכבת גם מכתביה רפלקטיבית של התלמיד במהלך שלוש שנות הלימוד בתוכנית. המרכיב הרפלקטיבי שם דגש על דיונים בכיתה, דיונים בקבוצות קטנות, הגשת דוחות, יומני תיעוד, הכנת תיק עבודות (אוסף של עבודות, דפי עבודה בתהליך, יצירות אמנות) המציג את מאמציו והישגיו של התלמיד בלמידת נושאים באופן רפלקסיבי.

כתיבת עבודת חקר היא בהיקף של כ – 20 עמודים. ראו נספח 1, לפירוט של סוגים אפשריים של עבודות חקר התנסותי.

**קורסים שכבה י – כל קורס שווה 30 שעות סמסטריאליות:**

**כיתה י' – "יחסים בינלאומיים" (יחב"ל)**

הנושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא ליחב"ל: מושגים מרכזיים וגישות	4	<p>התלמיד ידון בשאלות כגון: מה הם יחסים בינלאומיים? כיצד ניתן ללמוד אותם? כיצד ניתן לחקור אותם? התלמיד יתוודע למושגים וכלים המהווים בסיס הלימוד בחקר היחב"ל: המערכת הבינ"ל, שחקנים. התלמיד ייחשף למכלול הנושאים</p>	<p>מערכת בינלאומית, שחקנים, כללי משחק, דילמת הביטחון.</p>	<p>קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 2002), עמ' 2-12. גלבוע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> (עם עובד, 1979), עמ'</p>	<p>דיון וחלוקת הכיתה לקבוצות הבוחנות מאמר מעיתון העוסק בסוגיה פנים מדינית אקטואלית. התלמידים מתמודדים עם השאלה: האם הקהילה</p>	<p>דיון והשתתפות פעילה של התלמידים. הקבוצות מנתחות ומציגות את הטענות בעד ונגד והן מוערכות על ידי שלושה קריטריונים: אופן הצגת הטענות</p>

		<p>והשאלות העומדים בבסיס חקר היחב"ל.</p>		<p>11-21.</p>	<p>הבינ"ל צריכה להתערב בנעשה בתוך המדינה?</p>	<p>(ניסוח, בהירות, קוהרנטיות), הנמקות מובאות והוכחות רלוונטיות.</p>
<p>רמות ניתוח וחקר היחב"ל</p>	<p>4</p>	<p>התלמיד יכיר את רמות הניתוח השונות בחקר היחב"ל: ארגון דימויים לשם מחקר. התלמיד ייחשף בפני הסוגיה, כיצד תפיסות משפיעות על דימויי מציאות. התלמיד יישם את רמות הניתוח באמצעות ניתוח מקרה בוחן.</p>	<p>רמות ניתוח: רמת המערכת, המדינה והפרט. רמות ניתוח ביניים: רמת מקבלי ההחלטות והרמה האזורית. דימויים, תפיסות ופוליטיקה בינלאומית. פרל הרבור, כמקרה בוחן.</p>	<p>גלבוע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u> (עם עובד, 1979), עמ' 21-24. מדזיני מירון, מפורט ארתור עד הירושימה (האוניברסיטה המשודרת, 2006), עמ' 119-132. גלבוע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u>, עמ' 21-33.</p>	<p>התלמיד ינתח באמצעות רמות ניתוח את ההתקפה היפנית על ארה"ב ב-1941, על פרל הרבור. נצפה בסרט Tora, המציג את ההתנגשות הבלתי נמנעת בין שתי המדינות, תוך בחינת האירוע באמצעות רמות הניתוח.</p>	<p>דף צפייה על הסרט המנתח את מקרה הבוחן.</p>
<p>שחקנים בזירה הבינלאומית: המדינה</p>	<p>6</p>	<p>התלמיד יכיר את המדינה כשחקן ראשי אך לא בלעדי בזירה הבינ"ל. את טיבן של מדינות הלאום (מדינות דו-לאומיות, רב-לאומיות, נעדרת לאום). התלמיד יתוודע למורכבות התנהגות המדינה בכל הקשור לעיצוב וביצוע מדיניות חוץ. מדיניות</p>	<p>מדינת לאום, הסכם ווסטפליה (1648). מדינות לאום על סוגיה: מעצמות, מדינות בינוניות וקטנות. מדינות דו-לאומיות, רב-לאומיות ונעדרות לאום.</p>	<p>סנדלר שמואל, <u>מדינת הלאום</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 1999), עמ' 9-34, 40-54. קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u>, עמ' 420-76, 428.</p>	<p>דיון וניתוח דוגמאות על פני זירות ותקופות זמן שונות. סיור לימודים במשרד החוץ ושיחה עם אנשי המשרד.</p>	<p>התלמיד מתבקש לכתוב דו"ח על מדינה בו יפרט את נתוניה הפוליטיים, כלכליים, חברתיים וזיקתה לזירה הבינלאומית.</p>

<p>דו"ח סיוור לימודים, בעקבות ביקור ופגישה עם אנשי משרד החוץ.</p>		<p>צבאג שמואל, <u>עצמה ביחסים בינלאומיים</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 1997), עמ' 23-10, 97-113. גלבוע איתן, <u>יחסים בינלאומיים</u>, עמ' 99-130. סופר ששון, <u>הדיפלומטיה ביחסים בינ"ל</u> (האוניברסיטה הפתוחה, 1996), עמ' 69-82.</p>	<p>מושג הריבונות. דיפלומטיה ומדיניות חוץ. מדיניות חוץ ועצמה: מקורות עצמה לאומיים, עצמה לעומת השפעה פוליטית, עצמה רכה. עיצוב מדיניות חוץ ודגמים לניתוח קבלת החלטות במדיניות חוץ: הדגם הרציונלי, הברוקראטי והארגוני. דילמת האסירים. כלכלה פוליטית.</p>	<p>חוץ תבחן כתולדה מאינטרסים לאומיים, אילוצים פנים מדינתיים ובינלאומיים. התלמיד ילמד על תהליך קבלת החלטות של מדינות במצבי משבר.</p>		
<p>השתתפות בשעורי מודל או"ם (10 מפגשים), הכנת דוחות וסימולציה לקראת כנס ארצי TIME MUN, בבית הספר האמריקאי באבן יהודה.</p>	<p>סקירה היסטורית של התפתחות האו"ם תוך הצגת מקרי בוחן מרכזיים המעידים על טיב תפקודה. דיון וניתוח תרחישים אפשריים בנוגע לתפקודם של שחקנים לא מדינתיים בעידן של</p>	<p>קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u>, עמ' 200-221.</p>	<p>שחקנים לא מדינתיים: ארגונים בינ"ל על-מדינתי, ארגון בין מדינתיים בינ"ל, ארגון לא-ממשלתי בינ"ל, קבוצות דתיות, אתניות, טרור, תאגידים בינלאומיים. האו"ם (עצרת הכללית, מועצת הביטחון, ועדות) של</p>	<p>התלמיד יתוודע למגוון השחקנים הלא-מדינתיים על פני הזירות השונות: כלכליות, ביטחוניות וחברתיות. התלמיד יעמיק בלימוד ארגון האו"ם על מוסדותיו, פעולותיו, יכולת השפעתו ומגבלותיו.</p>	<p>4</p>	<p>שחקנים בזירה הבינלאומית: שחקנים לא-מדינתיים</p>

	גלובליזציה.					
דיון והשתתפות פעילה בכיתה על סמך קריאה.	דיון בכיתה, ניתוח התפתחות הזירה בינ"ל על פני 100 השנים האחרונות. ניתוח אירועים היסטוריים מעצבים את הזירה הבינלאומית לאורך השנים, מהזוית הראליסטית. נצפה בקטעי סרטים דוקומנטריים.	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 27-34.	אנרכיה והמערכת הבינלאומית. עצמה והרתעה. מערכות בינ"ל: מערכת מאזן הכוח, מערכת דו-קוטבית, מערכת חד-קוטבית, מערכת רב-קוטבית. משבר הטילים בקובה, נפילת חומת ברלין, מלחמת המפרץ הראשונה, פגוע טרור אל-קעידה (9/11). עולם שלישי	התלמיד ילמד מהי תיאוריה, מטרותיה, חסרונותיה ויתרונותיה. התלמיד יכיר את התפתחות המחשבה הראליסטית, הנחות היסוד של הריאליזם וסוגי המערכת הבינלאומית, על פני הזמן. התלמיד יכיר אירועים מעצבים בזירה הבינ"ל על פני המערכות השונות. התלמיד ילמד על גישות נוספות כגון גישת התלות.	2	גישות ותיאוריות יחב"ל: ריאליזם וניאו-ריאליזם
דיון והשתתפות פעילה בכיתה על סמך קריאה.	דיון בכיתה, ניתוח התפתחות הזירה בינ"ל על פני 100 השנים האחרונות. ניתוח אירועים היסטוריים מעצבים את	קגלי צ'רלס, יוג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u> , עמ' 24-27, 27-35, 39-224, 244.	הליברליזם והקמת חבר הלאומיים (14 הנקודות של הנשיא וילסון). שיתוף פעולה ותלות הדדית. ליברליזם ועצמה רכה.	התלמיד יכיר את התפתחות המחשבה הליברלית. את הנחות היסוד שלה ואת הקונטקסט ההיסטורי בה צמחה. התלמיד יתוודע לסיבות לשלום בינלאומי, על פי תיאוריה זו.	2	גישות ותיאוריות יחב"ל: ליברליזם ניאו-ליברליזם והגישה הקונסטרוקטיביסטית

<p>הזירה הבינלאומית לאורך השנים, מהזוית הראליסטית. נצפה ב מקטעי סרטים דוקומנטריים.</p>		<p>ליברליזם פוליטי, כלכלי ומוסדי. שיתוף פעולה.</p> <p>משטרים בינ"ל (פירוק ובקרת נשק, בנייה צעדים לאמון הדדי ליישוב סכסוכים).</p> <p>הגישה הקונסטרוקטיביסטית-ביסטית: נורמות וערכים בינלאומיים, מוסדות וקונסטרוקטיביזם - יזם: חיברות, למידה והפנמה.</p>	<p>התלמיד ייחשף למחלוקות בין התאוריה הליברלית לראליסטית.</p> <p>התלמיד ילמד את הגישה הקונסטרוקטיביסטית והאופן שהיא תופסת את המדינה ותפקידה בזירה הבינ"ל.</p>		
<p>עבודה בקבוצות לניתוח והצגה בכיתה של מקרי בוחן בנושא הנלמד.</p>	<p>סקירה היסטורית של שלום ומלחמה במאה השנים האחרונות.</p> <p>למידה אודות התפתחות הנשק הגרעיני. ניתוח מקרה בוחן של מדינות גרעיניות (למטרות צבאיות לעומת מטרות אנרגיה אזרחית).</p> <p>נלמד לעומק את האירוע האחרון</p>	<p>הרכבי יהושפט, <u>מלחמה ואסטרטגיה</u> (מערכות, עברון יאיר, <u>הדילמה הגרעינית של ישראל</u> יד טבנקין, 1987), עמ' 23-41.</p> <p>עברון יאיר, <u>הדילמה הגרעינית של ישראל</u> יד טבנקין, 1987), עמ' 13-22, 41-73.</p> <p>טוכמן ו. ברברה, <u>מצעד האיוולת</u> (ספרית מעריב, 1986), עמ' 298-325.</p>	<p>סכסוכים, מירוץ חימוש, מלחמה (על סוגיה).</p> <p>מלחמה קרה. אידיאולוגיה מרקסיזם-לניניזם, קומוניזם.</p> <p>נשק גרעיני והפצתו.</p> <p>הרתעה גרעינית, משטר אי ההפצה (NPT), גרעין אזרחי ואנרגיה גרעין למטרות שלום. יישוב</p>	<p>4</p>	<p>שלום, אסטרטגיה ומלחמה מנקודת מבטן של התיאוריות השונות</p>

		<p>סכסוכים. דיפלומטיה, הסדרי שלום, בריתות, ואמנות בינ"ל.</p>		<p>המכון שיעצב את פני עולם הגרעין בשנים הקרובות, האסון הגרעיני בפוקשימה, יפן, 2011.</p>	
<p>גלובליזציה והאתגרים הגלובליים במאה ה-21</p>	<p>4</p>	<p>גלובליזציה על סוגיה, כפר גלובלי, סדר עולמי חדש במידע ובתקשורת, משבר הגירה גלובלי וזכויות אדם, בעיות איכות סביבה, טרור, בריאות עולמית, כל אלה תופעות לווי של גלובליזציה. מלחמות חדשות (פונדמנטליזם, סכסוכים אתנו- לאומיים). "התנגשות הציביליזציות". גלובליזציה כלכלית: שילוב מסחרי, בריתות עסקיות אסטרטגיות, ארביטרז', ליברליזם</p>	<p>קנדי פול, אל המאה ה-21 (ספרית מעריב, 1993), עמ' 73-57, 127- 138. קגלי צ'רלס, יג'ין ויטקופף. <u>הפוליטיקה העולמית</u>, עמ' 266-298. הנטינגטון סמואל, <u>התנגשות הציביליזציות</u>, עמ' 331-360</p>	<p>ניתוח מקרה בוחרן אקטואליים. דיון על תופעת הגלובליזציה והשלכותיה, עם דגש על ישראל היום, כולל האתגרים, ההזדמנויות והקשיים שמציבה תופעה זו כלפיה.</p>	<p>התלמיד יגיש עבודת סיכום קצרה המציגה ניתוח סוגיה אקטואלית באמצעות מרמות הניתוח וגישה תיאורטית אחת.</p>



			מסחרי.			
					30	סה"כ

**כיתה י' - "חברה ותרבות בעולם הערבי א"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא למזרח התיכון	3	הקניית ידע על חברות שונות במזרח התיכון – חברות עירוניות, כפריות ובדוויות, ידע בתחום הגאופוליטיקה האזורית והכרות עם ערים שונות במרחב	מזרח התיכון, הסכמי סייקס פיקו, לאומיות ערבית, עצמאות מדינית, ליגה ערבית וועידה אסלאמית		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות בכיתה.

				המזרח תיכוני		
מצגות בכיתה קבוצתיות בנושא סגנונות תרבות ערבית.	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים		תרבות, תרבות עממי, תרבות פופולרית, תרבות גבוהה	הבחנה בין תרבויות שונות, תרבות עממית, תרבות פופולרית, תרבות גבוהה בקונטקסט המזרח תיכוני	3	מבוא ללימודי תרבות וחברה
הגשת נייר עצמאי בנושא מיקומה של הדת בחברה הערבית.	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים		דרשנים, אסלאמיים, מסגד, איסלאיזם, אסלאם פוליטי, אחים מוסלמים, ארגונים גי'האדיסטיים	כיצד דת האיסלאם משפיעה על הבטי החיים השונים בחברות מזרח תיכוניות? האם אסלאם בערב הסעודית דומה לאסלאם במרוקו? ומדוע דרשנים אסלאמיים הופכים לכוכבי על במצרים, לוב ואליריה	4	דת האיסלאם ומקומה בחיי החברה הערבית והמוסלמית
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים		תקשורת המונית, מהפכה לווינית, מדיה חדשה	המעבר מאמצעי תקשורת ממלכתיים ומצונזרים לשלל של ערוצים פרטיים לוויניים שינה את החברה במזרח התיכון ללא הכר. כיצד הצלחת הלווינית	5	מהפכת התקשורת ותמורות פוליטיות

				גרמה למהפכה		
הגשת דו"ח סיור.	סיור לימודים בן יומים (חיפה ודאלית אל כרמל).		מוזיקה, שירה, הגות, עדה דרוזית, אמנות.	התלמידים לומדים ממקור ראשון, על ידי סיור לימודים בן יומיים, על שירה ערבית, איזה להג ערבי שרים הזמרים הערבים? הגות, תרבות פופולארית, מנהגים, מעמד העדה הדרוזית בישראל.	15	בין תרבות ערבית למערבית – מוזיקה, הגות, שירה, מנהגים
					30	סה"כ

**כיתה י' – "מי אנחנו? זהויות ישראליות בעבר ובהווה"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא לזהויות	3	התלמידים יחשפו לסוגים שונים של זהויות ולהיבטים שונים של זהות, מבחינה פסיכולוגית, סוציולוגית, תרבותית.	זהות אישית; זהות מגדרית; זהות מינית; זהות מעמדית; זהות אידיאולוגית; זהות נכפית זהות נבחרת; זהות קולקטיבית; זהות כפרפורמנס		הרצאה, עבודה בקבוצות ודיון	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית
מבוא לזהויות יהודיות	3	התלמידים יתוודעו לויכוח האם קיימת זהות	מי הוא יהודי? מה הוא העם היהודי? ; המצאת הלאום;	משה רוסמן, "היהודים מהם?", מתוך: <u>היסטוריה</u>	סיור בבית התפוצות	השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית

		<p><u>יהודית?: כתיבת היסטוריוגרפיה יהודית בעידן פוסט-מודרני</u>, הקיבוץ המאוחד, 2010, 51-35</p>	<p>פרושים, צדוקים, איסיים; חסידים, מתנגדים, משכילים; גרמנים בני דת משה; יהדות רפורמית; יהדות קונסרבטיבית; יהדות כתרבות;</p>	<p>יהודית או זהויות יהודיות? האם יהדות היא דת ו/או לאום ו/או תרבות? כמו כן, ילמדו התלמידים על פלגים וזרמים ביהדות למן העת העתיקה עד ימינו אנו.</p>		
<p>השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית</p>	<p>הרצאה מלווה במצגת ודין</p>	<p>הראבן, אלוף, 1999. 'התיתכן זהות משותפת: "אנחנו אזרחים ישראלים"?' עזמי בשארה (עורך), <u>בין האני לאנחנו</u>, תל אביב: מכון ון ליר והוצאת הקיבוץ המאוחד, עמ' 41-60.</p>	<p>לאומיות התנדבותית; לאומיות אורגנית; לאומיות תרבותית; זהות טריטוריאלית, התנועה הכנענית; זהות אזרחית; ממלכתיות;</p>	<p>התלמידים יתוודעו להגדרות אפשריות של זהות לאומית בכלל וזהות ישראלית בפרט, בעבר ובהווה.</p>	3	<p>מבוא לזהויות ישראליות</p>
<p>השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית</p>	<p>הרצאה בליווי ניתוח פוסטרים ציוניים מהמחצית הראשונה של המאה – 20; קטע מהסרט "הוא הלך בשדות", במאי יוסף מילוא; קטעים מהסרט</p>	<p>אניטה שפירא, <u>יהודים חדשים יהודים ישנים</u>, עם עובד, 2003, עמ' 155-158; אפרים יער וזאב שביט (עורכים), <u>מגמות בחברה הישראלית</u>, כרך א', האוניברסיטה הפתוחה, 2001, עמ' 141;</p>	<p>"יהודי חדש"; "יהודיה חדשה"; שלילת הגלות; "צבר", "דור בארץ", מאבק החלוצות לשוויון</p>	<p>התלמידים ילמדו על הניסיון של התנועה הציונית לברוא "יהודי חדש" ועל "שלילת הגלות". מי הוא הצבר "האולטימטי בי" ומה תפקידיו? ולהבדיל מי היא "הצברית" ומה</p>	3	<p>"היהודי החדש" ו"היהודיה החדשה"</p>

	"החלוצות" של מיכל אביעד			תפקידיה?		
השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית	הרצאה מלווה בקטעים מהסרט "סלאח שבת" וממבחר פרסומות ותוכניות טלוויזיה	סמי שלום שטרית, <u>המאבק המזרחי בישראל – בין דיכוי לשחרור, בין הזהות לאלטרנטיבה</u> 1948-2003, עם עובד, 2006, עמ' 61-67; 104-99	אוריינטליזם; כור היתוך; השד העדתי; מושג "האחר", רב תרבותיות	התלמידים יכירו את תפיסת "כור ההיתוך" כפי שבאה לידי ביטוי בעלייה ההמונית של שנות ה-50, והשלכותיה על הזהות של עדות המזרח בישראל. כן, ילמדו התלמידים על התהליכים החברתיים והתרבותיים ששחררו את ה"שד העדתי", והביאו להופעתה של מחאה חברתית ופוליטית של "המזרחיים".	3	"כור ההיתוך" ו"השד העדתי"
השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית	הרצאה וצפייה בסרט "בני דודים לנשק" של הבמאית נעמי לבארי, דיון בכיתה	סייד קשוע, "אני, האזרח", הארץ, 25.07.2013; עידו בסוק, <u>עלילות נעורים</u> , מרכז זלמן שז"ר, 2011, עמ' 620	זהות לאומית אל מול זהות אזרחית; גזענות; אזרחים סוג ב'; חוק ועדות קבלה	התלמידים ילמדו להכיר זהויות ערביות-ישראליות ועל הקשיים עמם מתמודדות קבוצות המיעוט במדינה יהודית. כמו כן, ינסו התלמידים לגבש את	3	להיות ערבי-ישראלי או פלסטיני

				עמדתם בסוגיית אפשרות קיומה של מדינה יהודית ודמוקרטית.		
השתתפות בכיתה, יומן קריאה	צפייה בסרט "משמרת לילה", של הבמאי איתמר חן ודיון	דליה ביטאולין- שרמן, <u>איך שהעולם נהיה לבן</u> , כנרת זמורה ביתן, 2013; נטשה מוזגוביה, "היפה, המאפיונר והתרבותניק", <u>פנים: כתב עת לתרבות, חברה וחינוך</u> , 18, 2001.	ההבדל בין הגירה לעליה; הסוכנות היהודית; חוק השבות; פלשמורה	התלמידים ילמדו על העליות של שנות ה - 80 וה - 90 מאתיופיה וברא"מ לשעבר ועל קשיי הקליטה הדומים והשונים של שתי הקבוצות. כיצד, עליות אלו שינו את המרקם החברתי והפוליטי הישראלי.	3	עולים חדשים
השתתפות בכיתה ועבודת חשיבה לבית	הרצאה בליווי מצגת ודיון	דב שורץ, <u>הציונות הדתית: תולדות ופרקי אידיאולוגיה</u> , האוניברסיטה המשודרת, 2003, עמ' 135- 125;	דתיים- מסורתיים- חילוניים; הרב קוק ותורתו; משיחיות; הזרם הממלכתי-דתי; מדינת הלכה אל מול מדינה דמוקרטית;	התלמידים יכירו את תופעת הציונית הדתית, וכיצד זו נעה במהלך שנות קיומה של מדינת ישראל מהשוליים אל מוקדי הכוח. מה ההשלכות שיש לזהות זו על זהותה של מדינת ישראל	3	דתיים-לאומיים

				בעתיד?		
השתתפות בכיתה, יומן צפייה	הרצאה, צפייה בסרט של דוד אופק, "האגדה על ניקולאי וחוק השבות" ודין בכיתה.		הגירת עבודה; פליטות; הגנה קבוצתית; חוק המסתננים	התלמידים ילמדו על תופעת ההגירה של לא-יהודים לישראל ויעסקו בסוגיות הקשורות למהגרי עבודה ולפליטים.	3	מהגרי עבודה ופליטים
	הרצאה מלווה במצגת;	דניאל בר-טל ואבנר בן-עמוס, "פטריטיזם כתופעה פסיכולוגית- חברתית: מבוא לניתוח המקרה הישראלי", מתוך: <u>פטריטיזם – אוהבים אותך מולדת, קו-אדום</u> , 2004: 28-13	פוסט-ציונות; "היסטוריונים חדשים"; חוק למניעת פגיעה במדינת ישראל באמצעות חרם התשע"א; פטריטיות; מקרתיות; חופש הביטוי	התלמידים יחשפו לאפשרות של להיות ישראלי ויהודי מבלי להיות ציוני, כדוגמת החרדים והשמאל הלא-ציוני בארץ; כמו כן, יכירו התלמידים לעומק את הפולמוס האקדמי והציבורי סביב ה"היסטוריונים החדשים" ופוסט-ציונות.	3	פוסט-ציונות
"אז מי אנחנו?" עבודה מסכמת (אומנות, מאמר קצר, הרצאה קצרה) שתוצג בערב מגמה בהשתתפות					30	סה"כ

ההורים.						
---------	--	--	--	--	--	--

כיתה י – "גלובליזציה" (עבר משכבה י"א לשכבה י)						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא: גלובליזציה – מושגים מרכזיים וגישות	4	התלמידים יכירו את ההמשגות המרכזיות של מושג הגלובליזציה כארגון מחדש של המרחב הפוליטי. בנוסף יכירו את הדיונים התיאורטיים המרכזיים העומדים בבסיס חקר הגלובליזציה והפוליטיקה העולמית.	גלובליזציה, גלובליזציה פוליטית, גלובליזציה כלכלית, גלובליזציה תרבותית, היפר-גלובליזציה, קוסמופוליטיות	הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i> , <i>תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ'</i> 17-44. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.  קגלי ויטקופף, הפוליטיקה העולמית, 266-298.	סיעור מוחין  השוואה ודין לגישות תיאורטיות מוכרות	הכנת טבלה משווה של הגישות התיאורטיות המרכזיות
גלובליזציה פוליטית ומדינת הלאום	4	התלמידים יכירו את מערכת היחסים שבין תהליכי גלובליזציה ובין מעמדה של מדינת הלאום ומאפייניה המרכזיים, ריבונות, סמכות	מדינת הלאום, שחקן לא-מדינתי, ריבונות, חברות רב-לאומיות, ארגונים לא-ממשלתיים, לגיטימציה פוליטית, חוכמת	הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i> , <i>תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ'</i> 164-175. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.	ניתוח מקרים  חיפוש וסיווג שחקנים פוליטיים בזירה הבינלאומית	



		<p>קגלי ויטקופף (2002), הפוליטיקה העולמית, תל- אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 200-221.</p> <p>הנטינגטון סמואל (2003), התנגשות הציבליזציות, 4- 32, ירושלים: שלם</p>	ההמונים.	<p>ולגיטימציה פוליטית. בנוסף יכירו התלמידים שחקנים פוליטיים שאינם מדינתיים: חברות רב לאומות, ארגונים בינלאומיים לא- ממשלתיים, ושחקנים טרנס-לאומיים, וידונות בהשפעת הגלובליזציה על תפקידם בזירה הבינלאומית.</p>		
<p>ניתוח מקרה בוחן אקטואלי</p>	<p>קריאה משותפת של טקסט אקדמאי השוואה ודיון ניתוח מקרי בוחן</p>	<p>הנטינגטון סמואל (2003), התנגשות הציבליזציות, 331-360, ירושלים: שלם. בארבר בנג'מין (2005), ג'יהאד נגד מק-עולם, תל-אביב : בבל, 11-35.</p> <p>יעל ברהמס (2010), "מהות ושינוי בתופעת המלחמה", מערכות 434, 4-10.</p>	<p>מלחמות חדשות, לאומיות, פונדמנטליזם, רשתות בטחון, ארגוני טרור, סכסוכים אתנו-לאומיים, כוחות שמירת שלום, התנגשות הציבליזציות. נשק גרעיני.</p>	<p>התלמידים יכירו וינתחו את המאפיינים של סכסוכים עכשוויים וכן את ההשפעות של תהליכי גלובליזציה על דפוס ביטחון לאומי ולחימה. התלמידים יתוודעו להבחנה שבין "מלחמות ישנות" ו"מלחמות חדשות", תוך מתן דגש על האופן שבו תהליכי גלובליזציה משנים את מושג המלחמה ושדה הקרב מבחינת</p>	4	<p>גלובליזצי ה וביטחון לאומי</p>

				<p>מטרות, אמצעים, והישגים. בנוסף ידונו התלמידים בהשפעות של תהליכי גלובליזציה על חלקם ותפקידם של גורמים לאומיים ופונדמנטליסטיים בסכסוכים עכשוויים.</p> <p>התלמידים ידונו על סוגיית שלום ומלחמה.</p>		
שאלות ותשובות בכיתה	<p>סקירה היסטורית באמצעות מצגת</p> <p>צפייה בסרטונים דוקומנטריים ודיון בכיתה</p>	<p>הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i>, תרבות, כלכלית, פוליטיקה, עמ' 109-152, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.</p> <p>שטיגליץ ג'וזף (2008), <i>לתקן את הגלובליזציה</i>, פרק 3-1, תל-אביב: אריה ניר קגלי וויטקופף (2002), הפוליטיקה העולמית, 35-39; 224-263. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.</p>	<p>ניאו-ליברליזם כלכלי, מערכת ברטון-וודס, קונצנזוס וושינגטון, הבנק העולמי, קרן המטבע העולמית, ממשול גלובלי, עקרונות ההתניה (conditionalit <math>\gamma</math>), תת-פיתוח כלכלי, מדד ג'יני, ועידת האום למסחר ופיתוח (UNCTAD)</p>	<p>התלמידים יכירו את ההתפתחות ההיסטורית של המערכת הכלכלית הבינלאומית הן בכל הנוגע ליחסי צפון-צפון ולליברליזציה ההולכת וגוברת של המערכת, והן מנקודת המבט של יחסי צפון דרום, בכל הנוגע לפיתוח ותת-פיתוח כלכלי, עוני ואי-שוויון.</p>	4	<p>גלובליזציה הכלכלית והמערכת הפוליטית הבינלאומית</p>

		שגיב אסף (2006), "גלובליזציה": כתב הגנה".				
עבודה בקבוצות והצגה בכיתה	למידה אודות ארגונים בינלאומיים דרך אתרי אינטרנט השוואה וסיווג איזורים שונים ביחס למוסדות דין וניתוח בכיתה הצגת המוסדות בכיתה – לאחר עבודה בקבוצות קטנות	הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i> , <i>תרבות, כלכלית, פוליטיקה</i> , עמ' 190-198, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. קגלי ויטקופף (2002), <i>הפוליטיקה העולמית</i> , 172- 185 (האיחוד האירופאי), תל- אביב: האוניברסיטה הפתוחה	ארגונים בינלאומיים, ממשול גלובלי, ממשול אזורי, האיחוד האירופאי, ארגון מרקוסור, גרעון דמוקרטי, השתתפות פוליטית, זהות לאומית מול זהות אזרית, מדדים לממשול טוב (good governance), חוכמת ההמונים.	התלמידים יכירו את ההשפעה של תהליכי גלובליזציה על מוסדות בינלאומיים ברמה העולמית וברמה האזורית. התלמידים ייחשפו ויתוודעו לטווח ולמאפיינים של מוסדות בינלאומיים, וכן יכוחים התאורטיים בנוגע ליכולת שלהם למשול ולנהל את הטובין הציבורי העולמי. בנוסף יתוודעו התלמידים לתמורות האזוריות שחלו במקביל להתפשטות תהליכי גלובליזציה, הם יכירו מוסדות אזורים באזורים שונים של העולם – אירופה, דרום מזרח אסיה, דרום אמריקה.	4	גלובליזציה ה פוליטית ומוסדות בינלאומיים
מציאת דוגמאות אקטואליות וניתוחן לאור	ניתוח מקרי בוחר בליווי סרטונים	הקריאה למקבץ השיעורים תקבע ביחס	טובין ציבורי, דילמת שטחי המרעה,	התלמידים יכירו את מושג הטובין	6	סוגיות גלובליות

<p>הכלים התיאורטיים שניתנו בתחילת הקורס</p>	<p>דוקומנטריים ניתוח ודין בכיתה</p>	<p>למקרי בוחן אקטואליים ורלוונטיים ותבסס בעיקר על ניתוח חדשותי.</p>	<p>אמנות בינלאומית, משפט בינלאומי הומניטרי, בין הדין הבינלאומי, בית הדין הפלילי, פרוטוקול מונטריאול, ועידת קיוטו, צמצום גזי חממה, פליטים, מבקשי מקלט, אמנת האו"ם לפליטים.</p>	<p>הציבורי, יתודעו וידונו בקושי לנהל, למשול ולשתף פעולה בסוגיות גלובליות שונות: זכויות אדם, איכות סביבה והגירה.  התלמידים יכירו את הקשיים לספק את הטובין הציבורי באופן שווה ברחבי העולם, וכו יכירו וידונו במוסדות ובמנגנונים המנהלים ומתאמים את שיתוף הפעולה בכל אחת מהסוגיות הללו.</p>		
<p>עבודה מסכמת</p>	<p>סיעור מוחין ודין כיתתי</p>	<p>הלד דיוויד (2005), <i>עולם בתהליך גלובליזציה?</i>, <i>תרבות, כלכלית, פוליטיקה</i>, עמ' 176-188, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.  פרידמן תומס (2000),</p>	<p>ממשול גלובלי, דמוקרטיה עולמית, צדק גלובלי, ערכים אוניברסליים, פלורליזם תרבותי.</p>	<p>4</p>	<p>סיכום: ממשול גלובלי – מאפיינים ואתגרים</p>	

		הלקסוס ועץ הזית – תיאוריית הקשתות המוזהבות. אור-יהודה: הד ארצי.				
					30	סה"כ

**קורסים של שכבה י"א – כל קורס שווה 30 שעות סמסטריאליות, למעט אתגרי היום ששווה 60 שעות סמסטריאליות:**

**כיתה י"א - "יישוב סכסוכים – אקטיביזם"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפי ה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא לאקטיביזם ולסכסוכים	2	מה מקומם של האזרחים ביישוב סכסוכים?	סכסוך מתמשך; אקטיביזם		דיון	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
אקטיביזם ותום עידן הקולוניאליזם	6	סיפורם של הודו ואלג'יריה ותפקידם של האזרחים בעזיבת המעצמות.	קולוניאליזם; מהטמה גנדי; מאבק אלים באלג'יריה (FLN); האינטלקטואלים הצרפתים ואלג'יריה	אלבר ממי, <u>דיקן הנכבש ולפני כן</u> <u>דיקן הכובש</u> , הוצאת כרמל, 2005; פרנץ פנון, <u>מקוללים</u> <u>עלי אדמות</u> , בבל, 2006; מהטמה גנדי, "אי ציות אזרחי כזכות טבעית", מתוך: <u>אי</u>	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים, קטעי קריאה שונים.	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה + כתיבת עבודה רפלקסיבית אחד מקטעי הקריאה.

		<u>ציות</u> <u>ודמוקרטיה,</u> עמ' 122- 111				
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה + כתיבת עבודה רפלקסיבית על הסרט וקישור לחומר הנלמד.	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים וצפייה בסרט: <a href="#">סלמה</a>		התנועה לזכויות האזרח בארה"ב; מרטין לותר קינג; התנגדות לא אלימה; הפנתרים השחורים; Black lives matter	תפקידם של האזרחים בפתרון סכסוכים פנימיים, בתוך מדינות.	6	סכסוכים פנימיים
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים		ואדי סאליב; הפנתרים השחורים הישראליים; עוזי משולם; עמותת עמרם וחטיפת ילדי תימן; המאבק האתיופי	סיפורם של המזרחים בישראל והאקטיביזם שלהם לשינוי והאתיופים בישראל ומאבקם.	6	סכסוכים פנימיים בישראל
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה + כתיבת עבודה רפלקסיבית על הסרטים וחיבור לחומר הנלמד בכיתה.	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים וצפייה בשני סרטים: <a href="#">Pray the devil</a>   <a href="#">back to hell</a> - <a href="#">בופור</a>		פציפיזם בכלל ופציפיזם נשי בפרט; תנועת "ארבע אמהות"; נשות ליבריה; נשים עושות שלום; מחסום ווטש	לבחון את תפקידן של נשים בסכסוכים ובסיומם מיוון העתיקה (ליזיסטרטה) ועד ימינו	8	נשים עושות שלום
					2	סיכום
					30	סה"כ

**כיתה י"א – "משפט בינלאומי זכויות אדם"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
משפט בינלאומי (משב"ל) מהו? שחקני המשב"ל, מטרות, מבנה ודרישות הקורס	6	התלמידים יגדירו מושגי יסוד במשב"ל, יכירו את ההיסטוריה שלו, ידונו בשאלות יסוד אודותיו, ילמדו מהם מקורותיו, יזהו את שחקני המשב"ל, יבינו את היחס בין המשפט הפנים-מדינתי לבין המשב"ל	משפט בינלאומי פומבי מול פרטי, משפט טבעי מול משפט פוזיטיבי, עקרון ההדדיות, שחקן בעל אישיות בינ"ל, המנהג, האמנה, המדינה, הפרט, ארגונים בינ"ל, ארגונים על-לאומיים	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי (נבו), 2010) עמ' 43-49, 51-60, 64, 69-75, 77-80, 129-131, 143-151. בן-פורת ארנה ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום (רמות: אוניברסיטת תל-אביב), 2006, 361, 363.	הגדרת מושגים, ודיון אודותם, הרצאה מלווה במצגת, דיון עבודה בזוגות בכיתה	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה
זכויות אדם, משפט	4	התלמידים יתוודעו להיסטוריה	זכויות אדם אוניברסאליות, זכויות	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, עמ'	הרצאה מלווה במצגת ובסרטון וידאו,	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה,

<p>הצגה טיעונים בכיתה</p>	<p>דיון ויישום החומר הנלמד לגבי מקרי בוחן, הצגה בכיתה בזוגות</p>	<p>211-220, 347-352, 356-363</p>	<p>מיעוטים, פשע השמדת/רצח עם, בית הדין האירופי לזכויות אדם, בית הדין הפלילי הבינ"ל, סמכות שיפוט אוניברסאלית</p>	<p>של התפתחות זכויות האדם, ילמדו אודות מנגנוני אכיפת זכויות אדם בינ"ל ואזוריים, יבינו מהם תחומי המשפט הפלילי הבינלאומי, יסקרו את התפתחותו ההיסטורית של המשב"ל הפלילי, ויכירו את המוסדות המפעילים אותו</p>		<p>פלילי בינלאומי</p>
<p>השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה</p>	<p>הרצאה מלווה במצגת דיון בכיתה: חלוקה לקבוצות והצגת טיעונים בעד ונגד תסריט</p>	<p>סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, עמ' 512-499-503, 516-521-522, 523-525, 530-536, 549-551, 536, 564-557-560, 565-568-569, 580-578-580, 583-588-589, 590.</p>	<p>מלחמה צודקת ולא צודקת, אמנת קלוג-בריאן, סעיף 4(2) למגילת האו"ם, הגנה עצמית, קולקטיבית, התערבות הומניטארית, הסכם הפסקת אש, הסכם שביתת נשק, הסכם שלום, משא ומתן, תיווך, פישור</p>	<p>5 התלמידים ידונו במושג מלחמה צודקת, יכירו את סעיפי האמנות האוסרות שימוש בכח וחריגיה, יבינו את תפקיד מועצת הביטחון ואת מושג הגנה עצמית קולקטיבית, ילמדו מתי חלים דיני מלחמה ומהו היחס בין דיני המלחמה לדיני זכויות האדם ודיני הכיבוש. התלמידים יעלו</p>	<p>5</p>	<p>סוגית השימוש בכח, דיני מלחמה, וכיבוש, יישוב סכסוכים בדרכי שלום</p>



				אפשרויות שונות לסיום מלחמה, ויבחנו את מנגנוני יישוב הסכסוכים הדיפלומטיים והשיפוטיים		
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה. תרגיל הצגת אמנה	הצגת אמנה בינ"ל/סעיפים בה בפני הכיתה  הרצאה ודין עם מרצה אורח/ת מהפרקטיקה בתחום	מסמכי האמנות בעברית (אתר משרד המשפטים)	אמנות בינ"ל שונות העוסקות בזכויות אדם אוניברסאליות (זכויות ת הילד, ביעור כל צורות האפליה, הגזעית, ביטול כל צורות האפליה נגד נשים וכד')	התלמידים ילמדו אודות תוכן אמנות זכויות אדם בינ"ל, יבחרו אמנה בינ"ל ויצגו את עיקריה בכיתה ומקרה משפטי של השגת ומימוש זכויות על בסיסה	5	אמנות בינלאומיות
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס קריאה. תרגיל הצגת סוגיה	הצגת נושא משב"ל בפני הכיתה	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי, פרקים 10, 18, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28.  בן-פורת ארנה ויובל שני, המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום (רמות: אוניברסיטת תל-אביב), 2006, פרק 3,	טרור, תעופה אזרחית, טלקומוניקציה בינ"ל, דיני החלל, מקורות מים בינ"ל, הסכמי סחר בינ"ל ומנגנוני יישוב סכסוכים, איכות הסביבה, הגבלות על כלי נשק, חופש התנועה, דין הומניטרי	התלמידים ילמדו באופן עצמאי סוגיה שלא נלמדה בכיתה ויצגו אותה בפני שאר התלמידים. התלמידים יתוודעו לסוגיות שונות במשב"ל	5	סוגיות שונות במשב"ל
תרגיל הצגת סוגיה (המשך)	הצגת נושא משב"ל הקשרו לישראל בפני הכיתה	סיבל רובי, המשפט הבינלאומי (נבו), פרקים 5, 6, 11.	גבולות מדינת ישראל, ירושלים, הפליטים, הפלסטיניים,	התלמידים ילמדו על המשפט הבינלאומי בהקשר של ישראל ושל	5	המשב"ל וישראל

		גיל-עד נועם, "פניית הפלסטינים לאו"ם להכרה במדינה פלסטינית: ניתוח משפטי-מדיני", מכון ירושלים לחקר ישראל, 2012.	פניית הפלסטינים לאו"ם להכרה במדינה פלסטינית	הסכסוך הישראלי- ערבי.		
					30	סה"כ

**כיתה יא' – "חברה ותרבות בעולם הערבי ב' - המשך" (קורס עבר משכבה י"ב לשכבה י"א)**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
<b>חלק א' - היבטים היסטוריים:</b> לידתה של מדינת ישראל במזרח התיכון המודרני	6	התלמידים יעמיקו את ידיעותיהם אודות התקופה שבין שתי מלחמות עולם במזרח התיכון, תוך התמקדות בלידתו של הסכסוך בין הציונות לתנועה הלאומית ערבית בארץ ישראל	ארץ ישראל תחת השלטון העוסמאני, תנועות לאומיות בארץ ישראל, מלחמת העולם ה-1, שנות המנדט הבריטי, הספרים הלבנים המרד הערבי תוכנית החלוקה, נכבה ועצמאות	בני מוריס, קורבנות: תולדות הסכסוך הציוני-ערבי 1881-2001, (תל אביב: עם עובד, 2003) 45-158  מצטפא כבהא, הפלסטינים: עם בפזורתו, (רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2010) 102-148	סקירה היסטורית באמצעות מצגת בכיתה וחלוקת שאלות מקדימה שיהיו בסיס לדין פעיל בכיתה	הצגת התשובות לשאלות בכיתה על ידי התלמידים
שנות העימות	4	התלמידים יכירו את	הליגה הערבית;	איתמר רבינוביץ, <b>האופק</b>	ניתוח מקרים ותהליכים על	יצירת מצגות

<p>קבוצתיות בכיתה על מנהיגים ישראלים וערבים של אותה תקופה, תומכי פתרון של לחימה</p>	<p>סמך מסמכים היסטוריים. צפייה בראיונות דוקומנטריים ודיון בכיתה</p>	<p><b>המתרחק:</b> <b>ישראל, הערבים והמזרח התיכון 1948-2012</b>, (אור יהודה: דביר, 2012), ע"ע 11-42</p> <p>רשיד ח'אלידי, "פת"ח, אש"פ והרש"פ: המדינה הפלסטינית שבדרך" מתוך <b>כלוב הברזל: סיפור מאבקם של הפלסטינים למדינה</b> (ירושלים: מכון ואן-ליר, 2010), 146-176</p>	<p>ועידת חרטום; הרפובליקה הערבית המאוחדת; יחסי צבא ומדינה; הסכסוך הישראלי-ערבי; החלטות 242 ו-338; התנועה הלאומית הפלסטינית; אש"ף;</p>	<p>היסטורית היחסים בין ישראל למדינות המזרח התיכון בשנים 1948-1973; יכירו תהליכים פוליטיים בישראל, בעולם הערבי ובזירה הפלסטינית; יכירו את מלחמות ישראל-ערב</p>	<p>הכולל בין ישראל לשכנותיה</p>
<p>מצגות קבוצתיות בכיתה על מנהיגים תומכי ושלום באזור. סימולציה של המו"מ לשלום בין ישראל והפלסטינים מצגות על שיתופי פעולה וארגונים אזרחיים שפעלו בתחום בניית השלום האזרחי</p>	<p>ניתוח מקרי בוחן של תהליכי המו"מ השונים</p>	<p>איתמר רבינוביץ, <b>חבלי שלום – ישראל והערבים 1948-2003</b>, (אור יהודה: דביר, 2004), ע"ע 239-270</p> <p>יאיר עברון, <b>אמצעים לבניית אמון ובטחון בהקשר הישראלי-ערבי, (תל אביב: מרכז תמי שטיינמיץ למחקרי שלום, 1995)</b></p> <p>נמרוד גורן, <b>הולכים נגד הרוח: ארגונים</b></p>	<p>הסכמי קמפ-דיוויד; ועידת מדריד, הסכם אוסלו; הסכם השלום עם ירדן; הסכם ביילין-אבו מאזן; הסכמי בנייים; הסכם קבע; הגבול הבינלאומי וגבול ה-4 ביוני 1967; מזרח תיכון חדש ופירות השלום; דיפלומטיה פרטית וציבורית; חמאס; תיווך מדיני, חברה אזרחית</p>	<p>8</p> <p>התלמידים יכירו את התהליכים הגלובליים ששיעו לפריצת הדרך ביחסי ישראל-ערב ואת המאמצים שנעשו לניסיונות השלמה. התלמידים יכירו את המהלכים המדיניים שהובילו לחתימת הסכמי קמפ-דיוויד והסכם אוסלו; יכירו המשא ומתן</p>	<p><b>חלק ב' יחסים בינלאומיים:</b> ניסיונות ליישוב הסכסוך בין ישראל לפלסטינים ולמדינות ערב</p>

		<u>אזרחיים</u> <u>בירושלים בצל</u> <u>סכסוך מתמשך</u> (ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 2004), ע"ע 7-9, 35-40		שהתרחשו מול ירדן, סוריה והפלסטינים ואת תוצאות תהליכים אלו; יכירו את תפקידה של הקהילה הבינלאומית;		
התלמידים יציגו סקירות בכיתה המבוססות על ייצוגים שונים של כשולן המו"מ באמצעי התקשורת השונים, הישראלים, הערבים והזרים	מצגת בכיתה ניתוח האירועים באמצעות סרטים וסרטונים תיעודיים מנקוד	"יעקב בר-סימן- טוב (עורך), הסכסוך הישראלי- פלסטיני: מתהליך שלום לעימות אלים 200-2005, (ירושלים: מחקרי מכון ירושלים לחקר ישראל, 2005), 84-135		התלמידים יכירו את הבעיות והמכשולים שהביאו לשינוי המדיניות באשר לבעיה הישראלית- פלסטינית	2	החלום ושברו: מיישוב הסכסוך לניהול הסכסוך בין ישראל לפלסטיני ם
חיפוש מידע עצמאי לגבי ביטויים אומנותיים של המחאה. השוואה בין המחאות השונות, מטרותיהם וביטוייהן בארצות השונות	סקירה של המחאות השונות ברחבי המזרח התיכון באמצעות צפייה בסרטונים, בכרזות רחוב וכתובות גרפיטי	אפרים ענבר (עורך), <u>אביב</u> <u>הערבי? ישראל,</u> <u>העולם והשינויים</u> <u>האזוריים.</u> (תל אביב: ידיעות אחרונות, 2013), ע"ע 7-23, 57- 78	האביב הערבי; אסלאם פוליטי; מחמד בועזיזי; כיכר תחריר; מלחמת האזרחים בסוריה; האחים המוסלמים; מחאת גזי פארק בתורכיה; סקרי דעת קהל; דיאלוג מדיני; מכוני מחקר; תקשורת חדשה ורשתות חברתיות;	התלמידים יכירו את התהליכים החברתיים המתרחשים במזרח התיכון ובישראל ויכירו את הכוחות החדשים שמעורבים בפוליטיקה החדשה. התלמידים ישוו בין המחאה החברתית של ישראל לבין תנועות מחאה במדינות המזרח	4	<b>חלק ג': חברה ותרבות</b>  מחאות ומהפיכות בישראל ובמזרח התיכון

			המחאה החברתית בישראל	התיכון השונות		
עבודה בקבוצות עמיתים: איתורם של סמלים וביטויים שונים של הנארטיבים הלאומיים בארצות המזרח התיכון והשוואה ביניהם	השוואה בין נרטיבים לאומיים שונים במזרח התיכון	האוניברסיטה הפתוחה בין שתי מלחמות עולם	נארטיב לאומי, קהילות מדומיינות, תרבות עממית	התלמידים יכירו את הנארטיבים הלאומיים השונים במזרח התיכון כיצד הם משולבים בתרבות הפופולרית כמו סרטים או עיתונים ובאומנות חזותית כמו אנדרטאות ומוזיאונים.	4	תרבות לאומית במבחן
תרגיל בניית תסריטים – עבודה קבוצתית והצגתה	ניתוח טקסטים של פרויקטים שונים.  תרגיל מונחה בכיתה של בניית תסריטים בקבוצות קטנות  הצגת תוצרים ודיון משותף	<u>ישראל 2025 – תרחישים לעתיד החברה הישראלית</u> (הרצליה: קרן פרידריך אברט, 2001), ע"ע 12- 18  מירון בנבנשתי (עורך), <u>הבוקר למחרת: עידן השלום – לא אוטופיה</u> (ירושלים: כרמל והאוניברסיטה העברית, 2002), ע"ע 7-17	תכנון אסטרטגי; תסריטים; חזון; סימולציות; ניתוח מדיני; פרויקט ישראל 2025; פרויקט הבוקר למחרת; פרויקט תסריטי ירושלים; תמריצים וסנקציות; נורמליזציה עם העולם הערבי; שותפות עם האיחוד האירופי	התלמידים יכירו את השיח שהתנהל בישראל לאורך השנים על עתידה של ישראל במזרח התיכון; יכירו תמריצים אפשריים לקידום תהליך השלום; יכירו פרויקטים שגיבשו תסריטים וערכו סימולציות לגבי עתיד ישראל והאזור	2	מבט קדימה: לאן פניה של ישראל במזרח התיכון?
					30	סה"כ

**כיתה י"א – "תקשורת בינלאומית א"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך הערכה ומשקלה
תקשורת ודמוקרטיה	10	<p>התלמידים יבינו את התפיסה הרעיונית העומדת בבסיס חופש הביטוי.</p> <p>התלמיד יבינו את המתחים הקיימים בין חופש הביטוי לזכויות האדם והאזרח</p> <p>התלמידים יבינו את תפקידי התקשורת בסיקורים בינלאומיים</p> <p>התלמידים יכירו דגמי יחסי תקשורת-ממשל</p>	<p>חופש הביטוי, זכות הציבור לדעת, הזכות לשם הטוב, הזכות לפרטיות, לשון הרע, חופש העיתונות, אובייקטיביות, דגם, אוטוריטרי, דגם טוטאליטרי, דגם ליבראלי, דגם האחריות החברתית, הדגם המעורב הקיים בישראל.</p>	<p>תקשורת המונים, האו"פ, כרך ג' עמ' 74-74.</p> <p>קשר, אהרון ברק, מס' 8, נוב' 1990, 9-3.</p> <p>המון תקשורת, רונית אלדר, 184-188.</p>	<p>הרצאה פרונטאלית, ניתוח פרסומים אקטואליים בינלאומיים, עם דגש על מקרי בוחן ובהם:</p> <p>אירועי טרור – ההתקפה בניירובי, דיווח ההריון והלידה של קייט מידלטון, איום ההתקפה על סוריה, אסונות טבע.</p>	<p>פרזנטציות של תלמידים בנושא דגמי יחסי תקשורת-ממשל או פרזנטציה בנושא ניתוח אירועים אקטואליים בראי מושגי תקשורת ודמוקרטיה – חופש הביטוי וזכות הציבור לדעת מול המגבלות על חופש הביטוי.</p> <p align="right">20 אחוז.</p>
מהכפר הגלובאלי לתקשורת בעידן הגלובאלי ות	10	<p>התלמידים יכירו את מאפייני הכפר הגלובלי על פי מרשל</p>	<p>הכפר הגלובאלי, המדיום הוא המסר, ריבוי ערוצים, ערוצי לוין,</p>	<p>מרשל מקלוהן, <u>הכפר הגלובאלי</u>, 1 - <u>להבין את המדיה</u>.</p>	<p>הרצאה מלווה מצגת, הקרנת סרטון, דוגמאות אקטואליות ורלוונטיות</p>	<p>ניתוח אירוע לפי בחירה –</p>

10 אחוז.	אונליין.	<p>אימפריאליזם תרבותי: <u>השפעת הגלובליזציה על החברה הישראלית.</u></p> <p><u>לגדול עם הטלוויזיה</u>, עמ' (307-315).</p> <p>יובל דרור, הבהלה עכשיו בתוך: פנים, גיליון 48, 2009.</p> <p>פוסטמן ניל, <u>אבדן הילדות</u>, תורגם ע"י יהודית כפרי. תל אביב: ספרית הפועלים 1986.</p>	<p>רייטינג, גלובליזציה, גלוקאליזציה, אימפריאליזם תרבותי, פלורליזם ודמוקרטיה, תקשורת אלטרנטיבית, דטרמיניזם טכנולוגי, המדיום הוא המסר.</p>	<p>מקלוהן התלמידים יכירו את המושגים תקשורת אלטרנטיבית ורשתות חברתיות, טוקבק-בלוג – יתרונות וחסרונות</p>		
מבחן בית – השפעות תקשורת ההמונים או אירוע מדיה - ניתוח מקרה. 20 אחוז.	<p>הרצאה מלווה במצגת, דוגמאות אקטואליות לניתוח: אולימפיאדה, החתונה של ויליאם וקייט ועוד...</p>	<p>"קשר", מס' 8, נובמבר 1990, עמ' 9-3.</p> <p>המון תקשורת, רונית אלדר, 184-188.</p> <p>תקשורת המונים, האו"פ, כרכים, א' ב', ג'. *פירוט מדוייק של עמודים יינתן בהמשך.</p>	<p>השפעה, השפעה חזקה, תיאוריית המחט התת- עורית, הפלישה ממארס, השפעה מוגבלת, חיזוק, שינוי, המרה, זרימה דו שלבית, מנהיגי דעה, חשיפה סלקטיבית, צרכים קוגניטיביים, צרכים אפקטיביים, צרכים אסקפיסטיים, ניאומרקסיזם, תיאורית</p>	<p>התלמידים יכירו את 3 המסורות בחקר השפעת תקשורת ההמונים. ובהן: - מסורת ההשפעות החזקות -מסורת ההשפעות המוגבלות. חזרה למסורת ההשפעות החזקות?? האמנם?!</p>	10	<p>השפעות תקשורת ההמונים בעידן הגלובאלי .  אירוע מדיה  תיאוריות תקשורתיות</p>

			ההגמוניה, התיאוריה הכלכלית פוליטית, אסכולת פרנקפורט.			
					30	סה"כ

<b>כיתה י' - אתגרי היום – קורס שנתי אשר מציג סוגיות נבחרות באתגרי החברה ונותן בסיס לעבודת חקר בשנה הבאה</b>						
נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
טרור	10	הקניית מידע על קבוצות טרור שונות ועל הדרכים להפעלת מנגנוני טרור בעולם, ועל הקשרים בינם לבין הנהגת המדינה, וסוגיית הדת במדינה.	טרור לאומי, מנגנון טרור, טליבאן, ג'יהאד, שאהיד, גרילה, טרור מדינתי, 11/9 אירוע הטרור הגדול בהיסטוריה עד היום		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות בכיתה.
גזענות	10	הבחנה בין גזענות כרדיפה אקטיבית, ובין גזענות כתפיסת עולם ציבורית ולאומית/פרטית. תפיסות	דרוויניזם, אינטגרציה גזעית, תורת הגזע, אפליה, אפרטהייד, גזענות הפוכה, אנטישמיות, סטריאוטיפ, גזענות בישראל		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	הצגת מקרים של מחאה אנטי גזענית שנחרטו בתודעה העולמית, על ידי קבוצות של תלמידים.



				שנות של גזענות, הכרת הדרכים השונות לזיהוי טיפול ומניעה של גזענות בהיסטוריה		
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו- ויזואליים		אקולוגיה התנהגותית, מערכות אקולוגיות, התחממות גלובאלית, גזי חממה, גמישות פנוטיפית, ביומה, ביוספרה, חברה אקולוגית, ועידת האקלים	הכרת <u>יחסי הגומלין בין האורגניזמים</u> השונים ואת יחסי הגומלין בין <u>האורגניזמים</u> לסביבה הדוממת. הכרה של הסוגיות הבוערות בתחום האקולוגיה והאקלים	10	אקולוגיה
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו- ויזואליים		תאגיד פרטי, ציבורי, חברות לתועלת הציבור, כוח תאגידי, שליטה תאגידית, תאגידים סטוטוריים, תאגיד גלובאלי	התלמידים יכירו את המורכבות של נושא התאגידים מהבחינה המשפטית והפוליטית פנים. מדינתית וגלובאלית	5	תאגידים
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו- ויזואליים		מנהיגות למול סמכות, טוויטר, סגנונות הנהגה, טראמפיזם, פייק ניוז, מנהיג מעצב, מנהיג מתגמל	הכרת המנגנון שבו מנהיגות נבחנת במידת ההשפעה על התודעה ועל ההתנהגות של אחרים, ואיך באמצעות רשת האינטרנט והרשתות	10	מנהיג בעידן הטוויטר

				<p>החברתיות מעבירים את תפיסת עולמם ותפיסתם הפוליטית לציבור</p>		
<p>השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה</p>	<p>הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים</p>		<p>פמיניזם ליברלי, פמיניזם רדיקלי, פמיניזם שחור, מגדר, זהות נשית, פמיניזם לסבי, פמיניזם בדלני, זהות מגדרית,</p>	<p>התלמידים יכירו התנועה הפמיניסטית או התנועה לשחרור האישה התנועה משתנה בין מדינות וחברות שונות, כאשר במדינה אחת המאבק יכול להתמקד בהתנגדות <u>למילת נשים</u>, ובמדינה אחרת במאבק <u>כנגד תקרת הזכוכית</u>.</p> <p>הפמיניזם כתפיסת עולם והתנועה הפמיניסטית ככוח פוליטי</p>	10	<p>פמיניזם ומגדר</p>
<p>השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה</p>	<p>הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים</p>		<p>המשבר הסביבתי, פיתוח בר קיימא, טביעת רגל אקולוגית, כלכלה מקיימת, חברה יצרנית מקיימת</p>	<p>הכרת המושג קיימות בהקשרים השונים – חברתיים, פוליטיים, ומעשיים. כן התלמידים יכירו את הרעיונות והעקרונות החשובים בתחום</p>	5	<p>קיימות</p>

				הקיימות תוך דגש על התנהגותו של המין האנושי ביחס לסביבה האקולוגית		
					60	סה"כ

**קורסים לשכבה י"ב – כל קורס שווה 30 שעות סימטריאליות:**

<b>כיתה י"ב – "מחשבה מדינית" (עבר משכבה י"א ל י"ב)</b>						
<b>נושא</b>	<b>מספר שעות הלימוד</b>	<b>המטרות האופרטיביות</b>	<b>מושגים מרכזיים</b>	<b>ביבליוגרפיה לתלמיד</b>	<b>דרך ההוראה</b>	<b>דרך ההערכה ומשקלה</b>
מבוא למחשבה מדינית: השאלות המעסיקות את ההוגים וגורמים המשפיעים על התפתחות המחשבה המדינית	4	התלמידים יכירו את מסורת המחשבה המדינית, ידונו בשאלות המרכזיות המעסיקות אותה ובתהליכים ההיסטוריים וגורמים נוספים המשפיעים עליה, וידונו ברלבנטיות של המחשבה המדינית לחייהם	פוליטיקה, טבע האדם, אמנה חברתית, אנרכיה, חירות, צדק, זכויות, רכוש, חוק, סמכות, שיוויון, לגיטימיות, פוליס, נסיכות, מדינה ריבונית, מדינת לאום	מיכאל קרן, תולדות המחשבה המדינית, כרך א', עמ' IX-VII. מלפורד סיבלי, בתוך: קרן, כרך א', עמ' 27-26. אלי בר-נביא, צמיחתה של המדינה המודרנית (האוניברסיטה המשודרת, 1995), עמ' 59-60.	סיעור מוחין ודיון כיתתי, הרצאה, קריאת טקסטים וניתוחם הביקורתי	השתתפות פעילה ותורמת בשיעור

<p>השתתפות פעילה ותורמת בשיעור לאורך הקורס זוג תלמידים יציגו בשיעור הרלבנטי הוגה מסוים והגותו, ויטענו בעד משנתו ונגדה</p>	<p>קריאת טקסטים וניתוחם, קיום דיונים בסוגיות העולות מהם</p>	<p>אפלטון, "פוליטיאה" (המדינה), בתוך קרן, כרך א', עמ' 73-78; וינריב, כרך א', יחידה 1, 24-27. אריסטו, פוליטיקה, (בתוך: קרן), עמ' 155-149; 157-158. שלמה אבינרי, ברשות הרבים (ספרית פועלים, 1966), עמ' 25-31 [בייחוד 28-31]. וינריב, כרך א', יחידה 3, 179, 181, 211-214.</p>	<p>המידה הטובה, תכלית עליונה, המדינה האידאלית, תורת האידאות</p>	<p>התלמיד יכיר וינתח את המחשבה המדינית הקלאסית בפוליס - סוקראטס, אפלטון ואריסטו</p>	<p>6</p>	<p>מחשבה מדינית קלאסית בפוליס</p>
<p>השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס מטלת השוואה</p>	<p>השוואה בין זרמי מחשבה מדינית שונים, קריאת טקסטים וניתוחם, קיום דיונים בסוגיות העולות מהם</p>	<p>אנטוני בלק, (בתוך: קרן), עמ' 274-269, 277, 279, 285-287. אלי בר-נביא, צמיחתה של המדינה המודרנית, עמ' 12-17. ניקולו מקיאוולי, (בתוך: קרן), עמ' 389-388, 402-403. גרנט ב. מינדל, (בתוך: קרן), עמ' 421-420.</p>	<p>הנסיך, אגואיזם, אלטרואיזם, מלחמה</p>	<p>התלמידים ישוו בין מחשבה מדינית דתית נוצרית ואסלאמית בימי הביניים, יכירו את מבנה ויחסי הנסיכויות בתקופת הרנסאנס ויבקרו את ההגות הראליסטית של מקיאוולי</p>	<p>4</p>	<p>מחשבה מדינית דתית בתקופת ימי הביניים והרנסאנס</p>
<p>השתתפות פעילה ותורמת בשיעור על בסיס מטלת</p>	<p>סיעור מוחין ודיון כיתתי, הרצאה,</p>	<p>תומס הובס, (בתוך: קרן), עמ'</p>	<p>הריבון, בטחון, ציות, זכות המרד,</p>	<p>התלמידים ילמדו על המדינה</p>	<p>6</p>	<p>המדינה והאמנה החברתית</p>

השוואה	קריאת טקסטים וניתוחם הביקורתית. השוואה בין ההוגים ומשנתם. קיום דיונים בסוגיות העולות מהם ברמה אישית, מדינתית ובינ"ל	497-494, 502. מרדכי רושולד, (בתוך: קרן), עמ' 20-515. ג'ון לוק, (בתוך: קרן), עמ' 521- 532. ז'ן ז'ק רוסו, (בתוך: קרן), עמ' 595-585.	הרצון הכללי, הזכות לחיים, הזכות לחירות משעבוד, הזכות לקניין.	והאמנה החברתית באמצעות ניתוח כתביהם של ההוגים, הובס, לוק, רוסו. התלמידים ישוו בין ההוגים וידונו מי מהם מציג משנה וטיעונים משכנעים יותר ומדוע.		ת
השתתפות פעילה ותורמת בשיעור	השוואה בין זרמי מחשבה מדינית שונים. קיום דיונים בסוגיות העולות מהם	הרי כלור, (בתוך: קרן), עמ' 791-783, שלמה אבינרי, ברשות הרבים, עמ' 178-170.	שמרנות, אבסולוטיזם וליברליזם	התלמידים יכירו וישוו בין זרמים שמרניים וליברליים באמצעות ההוגים ברק, מדיסון, מיל וינתחו זרמים שמרניים וליברליים המצויים בפוליטיקה בת זמננו	2	שמרנות וליברליות
השתתפות פעילה ותורמת בכיתה ובתרגיל	דיון וסיעור מוחות בכיתה. חלוקת הכיתה לקבוצות שתעצבנה סדר חברתי, כלכלי, פוליטי - מדיני.	קרל מרקס ופרידריך אנגלס, (בתוך: קרן ב'), עמ' 6-3, 19-18. סימון דה-בובאר, (בתוך: קרן ב'), עמ' 403-402, 409-407. ולרי בריסון, (בתוך: קרן ב'), עמ' 425-414. ג'ון רולס, (בתוך: קרן), עמ'	קפיטליזם, קומוניזם, פשיזם, ליברליזם, פמיניזם, אפליה מובנית ואפליה מתקנת, nature, nurture מסך הבערות	התלמידים יכירו הוגים במחשבה המדינית המודרנית. דגש יושם על הגות חברתית - כלכלית ועל מגדר. התלמידים ידונו במושג הצדק כהוגנות במחשבה מדינית	6	מחשבה מדינית מודרנית, חברתית - כלכלית

		499-501. וינריב, יחידה 7, כרך ב', סעיפים 1.2 (עמ' 184- 185), 1.4-1.5, (עמ' 186-187)		מודרנית וינסו לעצב סדר חברתי ומדיני צודק מאחורי "מסך הבערות"		
כתובת דו"ח המנתח סרט, טקסט או דילמה עכשווית, תוך שימוש במושגים, בהגות וברעיונות שנלמדו בקורס	צפיה בסרטים, קריאת קטעים מספרים ודין אודותם בהקשר למושגים, להגות ולרעיונות שנלמדו בקורס	ויליאם גולדינג, בעל זבוב, 1954. ג'ורג' אורוול, חוות החיות, 1945. ז'וזה סרמאגו, המערה, 2003. הסרט "תנועה מגונה", 2006, הסרט/ספר "משחקי הרעב", 2012, ועוד.		התלמידים ינתחו קטעי סרטים וספרות על פי הוגים שונים שלמדו עליהם	2	מחשבה מדינית בראי הספרות והקולנוע
					30	סה"כ

\* כאשר כתוב בביבליוגרפיה "בתוך קרן", הכוונה לספר בעריכת מיכאל קרן, תולדות המחשבה  
המדינית, רעננה: 2001.

**כיתה י"ב - "יישוב סכסוכים – חלק א"**

נושא	מספר שעות	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה
------	--------------	-----------------------	-------------------	-----------------------	------------	---------------

הלימוד	ד	ומשקלה
מבוא לצדק מעברי	4	הקניית ידע על תפיסת "צדק מעברי", תולדותיה ועקרונותיה. העבר בעתיד
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים
אפרטהייד וועדת האמת והפיוס בדרום אפריקה	6	הכרות עם המונח אפרטהייד ותולדותיו בדרום אפריקה. ועדת האמת והפיוס, עקרונותיה, תוצאותיה והשפעתה.
אפרטהייד וועדת האמת והפיוס בדרום אפריקה		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של הסרט "יום אחד אחרי השלום"
רצח העם ברואנדה, בית הדין הבינלאומי לרואנדה ומנגנון הגצ'אצה	6	הרקע לרצח העם ברואנדה, תולדותיו, מעורבות הקהילה הבינלאומית וכיצד רואנדה השתקמה ממנו.
רצח העם ברואנדה, בית הדין הבינלאומי לרואנדה ומנגנון הגצ'אצה		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים
מנגנונים נוספים של צדק מעברי	2	הכרתם של מנגנונים נוספים של "צדק מעברי" שהופעלו ברחבי העולם.
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים
צדק טרום מעברי	8	הכרות עם סכסוכים נוספים ופעולות וארגונים שהתבססו על עקרונות של "צדק מעברי"
עבודה - בחירת ארגון ישראלי המשתמש בעקרונות של צדק מעברי וניתוח		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה		התנצלויות רשמיות; פרויקטים של תיעוד; תוכניות שיקום; רפורמות מוסדיות
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה		האימהות מכיכר מאז'י; הסכסוך בצפון אירלנד (The Troubles) ויזמות אזרחיות

פעילותו.			לפתירתו	בטרם נפתר הסכסוך. דוגמאות שונות מהעולם: ארגנטינה, צפון אירלנד		
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	הרצאה, דיון בכיתה.			האם "צדק מעברי" היא תפיסה חיונית והכרחית להשגת פיוס ולבניית עתיד חדש בתום סכסוך?	4	סיכום
					30	סה"כ

<u>כיתה י"ב – "תקשורת בינלאומית ב"</u>						
נושא	מספר שעות הלימו	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה



					ד	
מבחן בית – ניתוח מקרה בוחן לפי בחירה.  20 אחוז.	הרצאה מלווה במצגת, דיון, ניתוח מקרי בוחן.  אירועי מדיה  אירועי טרור הסטוריים בארץ ובעולם: מתקפת טרור על כביש 12 סמוך לאילת, קו 300, פיגועי ה – 11 לספטמבר, הפיגוע באוקלהומה סיטי, הפיגוע במרתון בוסטון ועוד...	עשר הדילמות של עיתונות בימי טרור, גבי וימן, 2003, פנים: כתב עת לתרבות, חברה, וחינוך, חורף 2003, 23.	טרור, דילמה, קונפליקט, תפקידי התקשורת, יציבות הממשל, פרופסיה, שיח ציבורי, בטחון לאומי, זכות הציבור לדעת	התלמידים יכירו ויבינו את ארבע הדילמות המרכזיות של עיתונות בימי טרור ובהן:  זכות הציבור לדעת מול הבטחון הלאומי.  תפקיד התקשורת לבקר את הממשל ושלוחותיו מול הצורך לחזק ולהגן על יציבות הממשל.  העיתונאי כאזרח מול העיתונאי כבעל פרופסיה.  התקשורת כמשקפת דעות או ככלי לעיצוב השיח הציבורי	10	עשר הדילמות של עיתונות בימי טרור עם דגש על אירועי טרור בארץ ובעולם.
השתתפות פעילה הדיון.	הרצאה מלווה במצגת ובסרטונים רלוונטים ואקטואליים.	צוקרמן ארנון, הטלוויזיה הגלובאלית, תל אביב: אוניברסיטה משודרת, 1999, עמ' 12-17 ו- 64-101.	מונופול, תאגיד, מהפכה דיגיטלית, אימפריאליזם תרבותי, לוקאליות, ועדת מקברייד, העולם השלישי, אליטות,	התלמידים יבינו מהי טלוויזיה גלובאלית.  התלמידים יכירו את נושא השידורים בעיתות משבר.  התלמידים	10	הטלוויזיה בעידן הגלובלי

			מסר, נאמנות, יחסי גומלין, שידור חי,	יבינו את משמעותו של השידור החי ואת מאפייניו.  התלמידים יכירו את המהפכה הדיגיטאלית.  התלמידים יבינו מהי גלובאליות לעומת לוקאליות.  התלמידים יבינו את תופעת האמריקניזציה.		
30 אחוז.	פרזנטציה של תלמידים באשר לארוע אקטואלי אשר מקיף את החומר הנלמד, ארוע מדיה, אירוע טרור, ארוע אסקפיסטי, אסון טבע והאופן בו הארוע תורגם על ידי התלמיד/ה לאחר לימוד הקורס.	קלר הלגה, <u>לדעת לצפות:</u> עיון בתכנים ובדרכי הבעה בקולנוע ובטלוויזיה.	ידעה, כתבה, פוסט, בלוג,	התלמידים יבינו כיצד באמצעות המודל ניתן לנתח אירועים תקשורתיים בעידן הגלובאלי.	10	רפלקציה על הקורס: מה ראיתי? מה שמעתי? מה גרם לי להגיב? – מודל הפרח של הלגה קלר
					30	סה"כ

**כיתה י"ב - "יישוב סכסוכים – חלק ב"**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	ביבליוגרפיה לתלמיד	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
מבוא לסכסוך הישראלי-פלסטיני	2	מה אתם יודעים על הסכסוך? למה הוא פרץ ולמה הוא ממשיך?			דיון	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
עם בוא הציונות	4	מה היה כאן לפני הופעתה של התנועה הציונית? מה היו היחסים בין היהודים והערבים שחיו כאן? וכיצד זה השתנה עם הופעת הלאומיות באזור?	אימפריה עות'מאנית; היישוב הישן; הקהילה הספרדית והקהילה האשכנזית; עלייה ראשונה ושנייה; כיבוש העבודה; כיבוש הקרקע;		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
מלחמת העצמאות/נכבה	6	כיצד אנחנו זוכרים את מלחמת העצמאות וכיצד הפלסטינים זוכרים את הנכבה? האם אפשר לחשוב על המלחמה הזו משתי נקודות המבט בו-זמנית?	נכבה; נרטיבים; פליטים פלסטינים		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים וצפייה בסרט: <a href="#">יזכור למנשייה</a>	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה + כתיבת עבודה רפלקסיבית על הסרט וקישור לחומר הנלמד.
1967-1948	4	איך לומדים לחיות ביחד במדינת ישראל?	ממשל צבאי; נפקדים נוכחים; מסתננים; כפר קאסם		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של חומרים אודיו-ויזואליים	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
מלחמת ששת הימים ו-53 שנים של כיבוש	8	מלחמת ששת הימים ותוצאותיה; מה	כיבוש על פי החוק הבינלאומי;		הרצאה, דיון בכיתה, הקרנה של	השתתפות פעילה על ידי שאלות

ותשובות בכיתה + כתיבת עבודה רפלקסיבית על הסרטים.	חומרים אודיו- ויזואליים, צפייה בסרטים: <a href="#">שיח</a> <a href="#">לוחמים</a> ; <a href="#">הסלילים</a> ; <a href="#">הגנזים</a> ; <a href="#">המתנחלים</a>		התנחלויות; אינתיפאדה ראשונה; אש"ף; חמאס; פיגועי טרור	קרה מאז ועד היום.		
עבודה בקבוצות בכיתה – ניתוח מנגנונים של "צדק מעברי" שיכולים להתאים לסכסוך שלנו.	הרצאה, דיון בכיתה.			האם עקרונות "צדק מעברי" עליהם למדנו במחצית הקודמת יכולים להועיל במקרה הישראלי-פלסטיני	4	צדק מעברי והסכסוך הישראלי-פלסטיני
					2	סיכום
					30	סה"כ

**כיתה י"ב - "עבודת חקר-ניסוח וכתיבה", 30 שעות שנתיות**

נושא	מספר שעות הלימוד	המטרות האופרטיביות	מושגים מרכזיים	דרך ההוראה	דרך ההערכה ומשקלה
הסקת מסקנות מתהליך המיני-חקר בתלקיט בשכבת יא	2	התלמיד יברר אם ברצונו להמשיך באותו תחום דעת או שמא יבחר תחום חדש	בעיה מול אתגר, היקף נושא	שיח ודיון בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה
מהו חקר	3	התלמידים יכירו את שלבי החקר הנחוצים לכתיבת עבודה	סקירה תיאורטית, מיזוג טקסטים, מקורות מידע על פי קריטריונים מובנים	שיח ודיון בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה

השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה + כתיבת	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	מחקר איכותני, מחקר כמותי, שילוב וניתוח ראיון	התלמידים יכירו את סוגי החקר השונים	3	שיטות מחקר
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	מקור אקדמי, מקור אמין, הבדלים בין כתבה או מחקר	התלמידים יחלו בחיפוש מידע רלבנטי לתחום החקר שבחרו	2	מקור ומידע אמין
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	פרק, תת פרק, דיון בממצאים, מסקנות	התלמידים יצליחו לערוך חלוקה של ראשי פרקים מאוזנת	2	חלוקה לראשי פרקים
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	מהי פסקה, השימוש במילים לועזיות, באור המילים	התלמידים יתנסו בניסוח טרמינולוגיה מקצועית, ויצליחו למקד את הניסוח	2	ניסוח ושימוש באוצר מילים בתחום הדעת שנבחר
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	התלמידים יכירו את השימוש והמושג "בהערת שוליים"	התלמידים יבחינו בין "גזור והדבק" לבין ציטוט	3	מהם כללי הציטוט
השתתפות פעילה על ידי שאלות ותשובות בכיתה	שיח ודין בכיתה, עבודה מול כל תלמיד בסבב	מה ההבדלים בין המבוא לסיכום. מתי נכתבים? מה חלקם בעבודה	התלמידים יכירו את הצורך בשני חלקים אלו	3	מבוא וסיכום בעבודת חקר
לכל תלמיד מוצמד מורה מתוך המגנה אשר יבדוק את עבודתו				20	סה"כ

\* **סיורי תוכן** – סיור גרפיטי פוליטי, סיור "בעקבות תרבות ערבית" והכנת עבודת החקר מול מנחה אישי

## 11. ביבליוגרפיה כללית

להלן רשימת מקורות המשמשים את שיעורי התוכנית. התלמידים יתבקשו לקרוא קטעים נבחרים מתוך מקורות אלה בהתאם למפרט הקורסים השונים.

### יחסים בינלאומיים:

1. אברוני, ציון, *זכויות האדם ביחסים הבין-לאומיים: סוגיות מרכזיות*, האוניברסיטה הפתוחה, 2011.
2. קופר, רוברט, *התפרקות האומות: סדר ותהו-ובוהו במאה העשרים ואחת*, כתר, 2009.
3. צ'רלס קלגי, יוג'ין ויטקופף, *הפוליטיקה העולמית: מגמות ותמורות*, מהדורה שביעית, האוניברסיטה הפתוחה, 2002.
4. הנטינגטון, סמואל פ., *התנגשות הציביליזציות*, הספריה להגות דמוקרטית, 2003.
5. צבג, שמואל, *עצמה ביחסים הבין-לאומיים*, האוניברסיטה הפתוחה, 1997.
6. הרכבי יהושפט, *מלחמה ואסטרטגיה*, תל-אביב, הוצאת מערכות, משרד הביטחון, 1990.
7. טוכמן ו. ברברה, *מצעד האיוולת: מטרות ועד וייטנאם*, תרגום מאנגלית ע"י יוסף אשכול, תל-אביב, ספריית מעריב, 1986.
8. סנדלר שמואל, *מדינת הלאום*, האוניברסיטה הפתוחה, 1999.
9. סופר ששון, *הדיפלומטיה ביחסים הבין-לאומיים*, האוניברסיטה הפתוחה, 1996.

### מחשבה מדינית:

1. קרן מיכאל, עורך, *תולדות המחשבה המדינית*, (2 כרכים), רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2001.
2. אבינרי שלמה, *ברשות הרבים*, ספרית פועלים, 1966.
3. בר נביא אלי, *צמיחתה של המדינה המודרנית*, האוניברסיטה המשודרת – משרד הביטחון, 1995.
4. זיסר ברוך ודוד צור, עורכים, *המחשבה המדינית: מבחר כתבים שוקן*, 1990.
5. וינריב אלעזר, *בעיות בפילוסופיה של המוסר*, (יחידות 1-7), מהדורה שניה, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2008.
6. לנין ולדימיר, האימפריאליזם - השלב העליון של הקפיטליזם, כתבים נבחרים; לנין, ו. א; 5, מרחביה: ספרית פועלים, 1952.
7. קאנט עמנואל, לשלום הנצח: שרטוט פילוסופי, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, 1976.

## גלובליזציה:

1. קנדי פול, אל המאה ה-21, תרגום ע"י עמנואל לוטם, תל-אביב, ספריית מעריב, 1993.
2. גלובליזציה בישראל ובעולם, פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים, גיליון 18, 2008.
3. חנין דב, גלובליזציה, האוניברסיטה המשודרת, 2007.
4. פרידמן תומס, העולם הוא שטוח: העולם הגלובלי – החיים במציאות חדשה, אריה ניר, 2006.
5. דודי אפרים, אנטי-גלובליזציה: ביקורת הקפיטליזם העכשווי, רסלינג, 2003.
6. אליצור יובל, ישראל והאתגר הגלובלי, כרמל, 2005.
7. היט מיקל, אירלנד דיואן והוסקיסון רוברט, ניהול אסטרטגי: תחרותיות וגלובליזציה, האוניברסיטה הפתוחה, 2005.
8. באומן זיגמונט, גלובליזציה: ההיבט האנושי, הקיבוץ המאוחד, 2002.
9. יפתחאל ארן, מולדת/מקדונלד'ס: מגמות בעיצוב המרחב והתרבות בישראל, אוניברסיטת בן-גוריון, 2003.
10. שטיגליץ ג'וזף, אי נחת בגלובליזציה, הקיבוץ המאוחד, 2005.
11. קליין נעמי, NO LOGO (בלי לוגו), בבל, 2002.
12. רם אורי ופילק דני, שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי, מכון ון-ליר, 2006.
13. בכתב העת פוליטיקה, סתיו 2008, ל"גלובליזציה בישראל ובעולם".
14. פדריקו בונליה ואנדראה גולדשטיין, גלובליזציה ופיתוח, הוצאה של מכון דיוויס ליחסים בינלאומיים, האוניברסיטה העברית בירושלים, פברואר 2009.
15. פרידמן תומס, הלקסוס ועץ הזית: הגלובליזציה, מבט אל עולם משתנה (הד ארצי, 2000).
16. פרידמן תומס, חם, שטוח וצפוף: מדוע אנו זקוקים למהפכה הירוקה ואיך היא תחדש את אמריקה? (הוצאת אריה ניר, 2009).

## היסטוריה פוליטית של המזרח:

1. ארליך חגי, מבוא להיסטוריה של המזרח התיכון בעת החדשה, האוניברסיטה הפתוחה, 1991.
2. לואיס ברנרד, המזרח התיכון, תרגום ע"י דניאלה שחם, תל-אביב, עם עובד, 1999.
3. סעיד ארדוארד, אוריינטליזם, עם עובד, 2000.
4. מעוז משה, המזרח התיכון בימינו: סוריה – אל הערביות וחזרה, האוניברסיטה הפתוחה, 2011.
5. ארליך חגי, המזרח התיכון בימינו: מצרים – האחות הבכירה, האוניברסיטה הפתוחה, 2003.

6. נבו יוסף, המזרח התיכון בימינו: ירדן – החיפוש אחר זהות, האוניברסיטה הפתוחה, 2005.
7. כבהא מצטפא, המזרח התיכון בימינו: הפלסטינים – עם בפזרותו, האוניברסיטה הפתוחה, 2010.
8. גל אופירה, קרטין אמנון וגלס יוסף, המזרח התיכון בפתח המאה ה-21, מטח, 2003.
9. גוז'נסקי יואל והלר מרק, שנה לאביב הערבי: השלכות אזוריות ובינלאומיות, המכון למחקרי ביטחון לאומי, אוניברסיטת תל-אביב, 2012.
10. הורביץ נרי (עורך), דת ולאומיות בישראל ובמזרח התיכון, עם עובד, 2002.
11. חוראני אלברט, ההיסטוריה של העמים הערביים, דביר, 1996.

#### היסטוריה ופוליטיקה של אירופה:

1. היצ'קוק ויליאם, המאבק על אירופה: ההיסטוריה הסוערת של יבשת מחולקת: 1945 עד ימינו, עם עובד/ספרית אופקים, 2003.
2. ג'אדט טוני, אחרי המלחמה: תולדות אירופה מאז 1945, הוצאת מגנס 2009.
3. שבית יעקב ויהודה ריינהרץ, אירופה המהוללת והמקוללת, עם עובד 2006.
4. הובסבאום אריק, עידן הקיצוניות, עם עובד, 1999.
5. תומסון דיוויד, אירופה מאז נפוליאון, זמורה ביתן, 1984.
6. "ארץ אחרת", גיליון 18, 2003.

#### משפט בינלאומי וזכויות אדם:

1. סיבל רובי, משפט בינלאומי, נבו, 2010.
2. בן נפתלי אורנה ושני יובל, המשפט הבינלאומי בין מלחמה ושלום, אוניברסיטת תל-אביב, 2007.
3. קאופמן אדי, זכויות אדם במערכת הבינלאומית. תל אביב: ספריית האוניברסיטה המשודרת, 2001.
4. אברוני ציון, זכויות האדם ביחסים הבינלאומיים. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2010.
5. רובינשטיין אליקים, "על תפקיד המשפט הבינלאומי בעיצוב מדיניות החוץ", בספרו: דרכי שלום, משרד הביטחון, 1992.
6. ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות אדם (1948).
7. האמנה בדבר מעמדם של פליטים (1951).
8. האמנה בדבר ביעור כל הצורות של אפליה גזעית (1965).



9. האמנה בדבר ביטול אפליה נגד נשים לצורותיה (1979).
10. האמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים (1984).
11. האמנה בדבר זכויות הילד (1989).

#### ניהול ויישוב סכסוכים:

1. נאום של אנואר סאדאת בכנסת, אתר הכנסת, 1977.
2. אלעאי אלון, "חסמים תרבותיים בסכסוך הישראלי פלסטיני", בתוך: יעקב בר סימן טוב (עורך), *חסמים לשלום בסכסוך הישראלי פלסטיני*. ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 2010.
3. שטיינברג ג'רלד, גישות לניהול סכסוכים ויישובם, אקדמיה מספר 14, 2001.  
נמצא - <http://www.iucc.ac.il>
4. שטיינברג ג'רלד, *25 שנה לשלום עם מצרים: תפקידם של קברניטים*, תרגום ע"י זיו רובינוביץ, ירושלים, מרכז מורשת מנחם בגין, 2004.
5. שמיר שמעון, *דיפלומטיה אזרחית במסלול-2: האם יש לאזרחים חלק בתהליכי יישוב סכסוכים?*, אוניברסיטת תל-אביב, 2005.
6. *הסכסוך הישראלי-ערבי: מבט אחר*, פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים, גיליון 19, 2009.
7. שנער עופר, "ועדת האמת והפיוס בדרום אפריקה", בתוך: טלי יריב-משעל (עורכת), *להביט במראה, לראות את האחר*, תל-אביב, 2008.
8. *התפייסות*, פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים, גיליון 9, 2002.
9. *יישוב סכסוכים*, פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים, גיליון 6, 2000.

#### מזרח התיכון - ישראל:

1. בר-סימן-טוב יעקב (עורך) *חסמים לשלום בסכסוך הישראלי-פלסטיני*, (ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 2009).
2. גורן נמרוד וג'ניה יודקביץ' (עורכים), *ישראל והאביב הערבי: הזדמנויות בשינוי*, (רמת גן: מיתווים המכון הישראלי למדיניות-חוץ אזורית, 2013).
3. פודה אלי, "התגבשותה של המערכת הבין-ערבית: עיון מחודש", *המזרח החדש*, כרך מ"א, 2000, ע"ע 86-106.
4. פודה אלי, "ישראל במזרח התיכון: עיון מחודש במעמדה האזורי", *מדינה, ממשל ויחסים בינלאומיים*, מס' 41-42 (קיץ תשנ"ז), ע"ע 73-102.
5. פרס שמעון, *המזרח התיכון החדש*, (בני-ברק, 2003).

6. רבינוביץ' איתמר, *חבלי שלום: ישראל והערבים 1948-2003*, (אור יהודה: דביר, 2004).

#### מי אנחנו? קורס זהויות ישראליות בעבר ובהווה:

1. אוחנה, דוד, *לא כנענים, לא צלבנים – מקורות המיתולוגיה הישראלית*, מכון שלום הרטמן, 2008.
2. בן-רפאל, אליעזר ובן-חיים, ליאור, *זהויות יהודיות בעידן רב-מודרני*, האוניברסיטה הפתוחה, 2006.
3. בשארה, עזמי (עורך), *בין האני לאנחנו – הבניית זהויות וזהות ישראלית*, מכון ון-ליר/הקיבוץ המאוחד, 1999.
4. הרצוג, חנה, כוכבי, טל וצלניקר, שמשון, *דורות, מרחבים, זהויות: מבטים עכשוויים על חברה ותרבות בישראל*, מכון ון-ליר והקיבוץ המאוחד, 2007.
5. חבר, חנן, שנהב, יהודה ומוצפי-האלר, פנינה, *מזרחים בישראל*, ון-ליר/הקיבוץ המאוחד, 2003.
6. פישר, שלמה, "הערות על דת ולאומיות בזרות הקולקטיבית הישראלית", שמואל נח אייזנשטדט, רונה ברייר-גארב וטל כוכבי (עורכים), *זהויות קולקטיביות, אזרחות וזירה ציבורית*, מכון ון-ליר, 2000, 53-68.
7. פלד, יואב ושפיר, גרשון, *מיהו ישראלי – הדינמיקה של אזרחות מורכבת*, אוניברסיטת תל-אביב, 2005.
8. צוויג, מיכל, "כור ההיתוך – בין הלכה למעשה", *ישראלים: כתב עת רב תחומי לחקר ישראל*, 1, 2007, 19-55.
9. רבינוביץ, דני, "נוסטלגיה מזרחית – איך הפכו הפלסטינים ל'ערביי ישראל'", *תיאוריה וביקורת*, 4, 1993, 141-151.
10. רוסמן, משה, *היסטוריה יהודית? – כתיבת היסטוריוגרפיה יהודית בעידן פוסט-מודרני*, הקיבוץ המאוחד, 2010.
11. שנהב, יהודה, *היהודים-הערבים – לאומיות, דת ואתניות*, עם עובד, 2004.
12. שפירא, אניטה, *יהודים חדשים יהודים ישנים*, עם עובד, 2003.

#### תקשורת בינלאומית בעידן גלובלי:

1. תקשורת המונים, האוניברסיטה הפתוחה, כרכים א', ב', ג'.
2. אהרון ברק, "קשר" מספר 8, נובמבר 1999.

3. אלדר רונית, המון תקשורת,
4. מרשל מקלוהן, להבין את המדינה: שלוחות האדם, תל-אביב: בבל, 2003.
5. אימפריאליזם תרבותי: השפעת הגלובליזציה על החברה הישראלית.
6. למיש דפנה, לגדול עם הטלוויזיה: המסך הקטן בחייהם של ילדים ובני נוער, האוניברסיטה הפתוחה, 2006.
7. יובל דרור, הבהלה עכשיו בתוך: פנים, גיליון 48, 2009.
8. פוסטמן ניל, אבדן הילדות, תורגם ע"י יהודית כפרי. תל אביב: ספרית הפועלים 1986.
9. וימן גבי, "עשר הדילמות של עיתונות בימי טרור", פנים כתב עת לתרבות, חברה וחינוך 23, חורף 2003.
10. צוקרמן ארנון, הטלוויזיה הגלובלית, תל אביב: אוניברסיטה משודרת, 1999.
11. קלר הלגה, לדעת לצפות: עיון בתכנים ובדרכי הבעה בקולנוע ובטלוויזיה, ירושלים: מעלות, 1996.

#### היסטוריה פוליטית של ארה"ב:

1. ג'פרסון תומס, ארצות הברית, הצהרת העצמאות, תל אביב: ספרית התרבות האמריקאית, 1943.
2. פריצ'ט צ'רלס הרמן, החוקה האמריקאית: החוקה תולדותיה ופירושה, תל אביב: זמורה ביתן, 1982.
3. החוקה האמריקנית 1787-1987, זמנים כתב עת להיסטוריה, תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, זמורה ביתן, מודן, 1979.
4. בן צבי אברהם, ארצות הברית ביזרה הבינלאומית מאז 1945, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2006.
5. מוריסון סמיואל אליוט, קומאג'ר הנרי, לכטנברג ויליאם, ההיסטוריה של ארצות הברית, כרכים א-ב, תל אביב: זמורה ביתן, 1983.

#### מזרח התיכון - חברה ותרבות בעולם הערבי:

1. חוגי ג'יקי, אלף לילה קום: העולם הערבי היום, תרבות, דת, פוליטיקה, תל אביב: ספרית מעריב, 2011.
2. עג'מי פואד, ארמון החלומות של הערבים: אודיסאה של דור, תרגום מאנגלית: עתליה זילבר, תל אביב: עם עובד, תש"ס.
3. דני רבינוביץ (עורך), בחמישה קולות: חמישה בני נוער ערבים בישראל מספרים על חייהם ועל תרבותם, תל אביב: מט"ח, 1994.
4. רינאוי חליל, החברה הערבית בישראל: סדר יום אמביוולנטי, תל אביב: המכללה למינהל, 2003.

5. פריס-ג'ונס דויד, *המעגל הסגור: דרך להבנת העולם הערבי*, תרגום מאנגלית משה שוורץ, אור-יהודה: זמורה-ביתן, 2004.
6. מתתיהו פלד ושמעון שמיר (עורכים), *סופרים והוגים מצרים על המטרות הלאומיות*, ירושלים: מאגנס, 1978.
7. גרץ נורית, מיטל אלון-אוליניק, *הקולנוע הפלסטיני*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2006.
8. מנאע עדאל, מברוכ: *תרבות החתונה הערבית בישראל*, רעננה: המרכז לחקר החברה הערבית בישראל, 1995.
9. רגב מוטי, עוד וג'יטרה: *תרבות המוסיקה של ערביי ישראל*, רעננה: המרכז לחקר החברה הערבית בישראל, 1993.

## נספח 1 – עבודת חקר התנסותי

### חלופות שונות של עבודות חקר התנסותי:

עבודות חקר התנסותי בצמוד לשעורים השונים מחטיבת הלימוד "דיפלומטיה ויישוב סכסוכים" נוגעות במגוון רחב של נושאים ומתודות. המטרה במתן בחירה רחבה של נושאים נועדה לכסות תחומי עניין רבים ככל שניתן. הדבר תורם להיווצרות של דיאלוג מפרה בין תלמידי התוכנית העוסקים בעבודות חקר שונות ומאפשר למידה נוספת לכל תלמיד בנושאים אותם הוא אינו חוקר לעומק. להלן מסר דוגמאות לעבודות חקר התנסותי, ביניהן:

### **עבודת חקר התנסותי בצמוד לקורס "גלובליזציה"**

עבודה זו משלבת מפגש בין חברות היי-טק ואחרות מהמובילות במשק, בעלות פעילות עסקית גלובלית ובין בית הספר.

במסגרת העבודה המעשית, התלמיד יכיר את החברה, ייפגש עם נציגים מטעמה ויילמד על פעילותה העכשווית ועל שאיפותיה להתרחב למדינה או לאזור מסוים ברחבי העולם. לאחר מכן יכין התלמיד מחקר על היעד המתוכנן שיעסוק בהיבטים פוליטיים, חברתיים, תרבותיים, אקלימיים, משפטיים ופוליטיים של אותו אזור או מדינה. מחקר תשתית זה חיוני עבור החברה על מנת שתוכל לפתח תכנית עסקית מעמיקה ומגובשת. כחלק מהמחקר יוכל התלמיד אף להציע רעיונות לשילוב הפעילות הכלכלית של החברה ביעד המבוקש, על פי הצרכים והמגבלות אותם למד להכיר במהלך מחקרו. כך, מצד אחד, ייחשף התלמיד החוקר להיבטים שונים של אזור אחר וירחיב את אופקיו, ומצד שני ילמד להכיר שיקולים ואופני פעילות כלכלית של חברות עסקיות בינלאומיות בעידן הגלובלי.

### **עבודת חקר בצמוד לקורס "תקשורת בעידן גלובלי"**

עבודה זו משלבת מפגש רציף בין התלמידים לבין רשתות תקשורת זרות בארץ ומשרד החוץ הישראלי. במסגרתו התלמידים נחשפים לאופן בו התקשורת הבינלאומית מתנהלת ודרכי פעילותה השונות. מיהם השחקנים המרכזיים הנוטלים חלק במערך "ייצור חדשות"? אילו סיקורים תקשורתיים זוכים למתן עדיפות על פני אחרים ומדוע? מהן המשמעותיות וההשלכות הפוליטיות, הכלכליות והאחרות של התקשורת בהקשר של מדינה, שלטון וחברה? כמו כן העבודה עוסקת ברשתות התקשורת "החדשות": דרכי הפצתן, כוחן ותפקידן של פייסבוק, טוויטר ורשתות חברתיות אחרות במכלול התקשורת הבינלאומית כיום.

לאחר תקופת "התבוננות ולמידה בשטח" התלמידים מציעים ומנסחים מערך הסברה עבור משרד ממשלתי או ארגון אזרחי המעניין אותו, פוגשים את נציגי המשרד/הארגון, מקבלים משוב ולבסוף מגישים מסמך זה כעבודת חקר.

### **עבודת חקר בצמוד לקורס "משפט בינלאומי"**

עבודת חקר זו עוסקת בסוגיות שונות של המשפט הבינלאומי שמבטאות תופעות גלובליות משמעותיות, החוצות גבולות לאומיים כגון, זכויות אדם במערכת הבינלאומית, תופעת ההגירה על שלל היבטיה (מהגרי עבודה, מבקשי מקלט, פליטים, חסרי מעמד אזרחי). בשלב הראשון התלמידים לומדים באופן שיטתי את סוגיית זכויות האדם כחלק מהפוליטיקה העולמית והמשפט הבינלאומי. התלמידים מתמודדים עם שאלות כדוגמת, האם זכויות אדם מוקנות לאדם באשר הוא? מהם התהליכים שהובילו להתפתחותו של משטר בינלאומי של זכויות אדם (Human Rights Regime)? ומהם יחסי הגומלין בין משטר בינלאומי לזכויות אדם לבין תהליכים גלובליים שונים?

בשלב השני בוחנים התלמידים את המשטר הבינלאומי להגנת זכויות אדם באמצעות השתלבות במסגרות שונות של ארגונים בינלאומיים לא-ממשלתיים (INGO's) הפעילים בישראל. כך יוכלו ללמוד

ולהכיר אילו זכויות אדם אינן נשמרות ומה הן הדרכים שניתן לנקוט על מנת לשפר ולהגן על זכויות אלו.

לסיום, מגישים התלמידים עבודת חקר בצורה של מסמך מנחה עם המלצות מעשיות לשיפור ההגנה על זכויות אדם בישראל. מסמך שישלח לסוכנויות שונות כגון, הסוכנות לזכויות אדם של האו"ם (Human Rights Council), לוועדה לפליטים של האו"ם (UN High Commission for Refugees). המסמך יהיה כתוב בעברית ובאנגלית.

### **עבודת חקר בצמוד לקורס "ניהול ויישוב סכסוכים"**

עבודת חקר זו מעמיקה את ההיכרות עם מודלים אפשריים ליישוב סכסוכים. בשלב הראשון בוחר כל תלמיד אחד מהמודלים ליישב סכסוך פנים-מדיני או בין מדינות, כדוגמת: ועדות האמת והפיוס בדרום-אפריקה, הסכם "יום שישי הטוב" בין בריטניה לצפון אירלנד ומודל השלום בין אקוודור ופרו, ועוד.

בשלב השני, בוחר התלמיד סכסוך בהקשר הישראלי, כגון: סכסוך פנים ישראלי (דתיים וחילוניים, מזרחיים ואשכנזים, יהודים וערבים); הסכסוך הפלסטיני-ישראלי; סכסוכים בין ישראל לבין מדינות ערב השונות. לאחר שלמד את הסכסוך ומקורותיו ינסח התלמיד, כעבודת חקר, הצעה להתאמה וליישום המודל שחקר בהקשר לסכסוך הישראלי שבחן.

<b>כיתה י'</b>	
<b>מחצית ראשונה</b>	<b>מחצית שנייה</b>
<p style="text-align: center;"><b>סיור לירושלים:</b></p> <p>ביקור במשרד החוץ</p> <p>ביקור בבית המשפט העליון</p> <p>ביקור בארגון פלסטיני</p> <p>ביקור בבית אבי חי</p> <p>ביקור במטה האו"ם בארמון הנציב</p>	<p>"מודל או"ם", השתתפות בכנס Time MUN בבית הספר האמריקני הבינלאומי בישראל, באבן יהודה (16-18 פברואר)</p>
	<p style="text-align: center;"><b>סדנאות:</b></p> <p>סדנה על פליטים והגירה, כולל סיור ומפגשים בדרום ת"א.</p> <p>סדנה על זהויות ישראליות בקולנוע הדוקומנטרי. את הסדנה תעביר חוקרת קולנוע, לליב מלמד.</p>
<p>ביקור בתערוכת עדות מקומית – מוזיאון ארץ ישראל, ת"א ושיחה עם צלם המציג בתערוכה.</p>	<p>ביקור בשגרירות זרה בתל אביב – בריטניה או גרמניה או יפן.</p>
<p>ביקור במוזיאון הישראלי – מרכז יצחק רבין לחקר ישראל, ת"א.</p>	<p>ביקור ומפגשים בכפרים ערבים בצפון.</p>
<p>הרצאה אורח של עיתונאים, במאים, דיפלומטים ואנשים שמעצבים את דעת קהל הנוכחית</p>	

כיתות יא'-יב'	
מחצית ראשונה	מחצית שנייה
<p><b>סיור לירושלים:</b></p> <p>סיור של "עיר עמים".</p> <p>ביקור במכון הישראלי לדמוקרטיה .</p> <p>ביקור בבית הספר הדו-לשוני.</p> <p>ביקור בבית אבי חי.</p>	<p>ביקור במכון למחקרי ביטחון לאומי, ליד אוניברסיטת תל אביב.</p>
<p>ביקור באולפני ערוץ הטלוויזיה הבינלאומי, i24News, יפו.</p>	<p>כנס אקדמי בנושא רלוונטי לאחד הקורסים במגמה, באוניברסיטת תל אביב.</p>
<p>ביקור במרכז פרס לשלום, יפו.</p>	<p>השתתפות במפגש דיאלוג יהודי-ערבי, עם תלמידי בית ספר ערבי.</p>